

ОСИГУРАНИКА

ГЛАС

ГОДИНА XLII • БРОЈ 19 • БЕОГРАД, 15. ОКТОБАР 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Управни одбор РФ ПИО
ЗА ДИРЕКТОРА
ПРЕДЛОЖЕНА
ДРАГАНА КАЛИНОВИЋ

Олимпијада трећег доба
ДАНИ ЗА
ТАКМИЧЕЊЕ
И ДРУЖЕЊЕ

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0700/017-017
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

ДИРЕКТОР:

В. д. Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-437

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Чак и онима који су дуго у овом, новинарском послу и који воле да мисле да су углавном све већ видели и чули, дешава се да у неким ситуацијама остану без текста. Призори који су 10. октобра из Београда отишли у свет успели су да омаловаже све напоре које су ова државе, њене институције и хиљаде појединаца уложили да врате позитивну слику о овој земљи и њеном народу. Чак ни сјајни одбојкаши, освајачи медаље, нису добили тренутак заслужене славе јер су свет засениле слике наше демолиране престонице. Оно што после таквог догађаја треба највише да брине и да боли јесте чињеница да су највећи број оних што су рушили и тукли били јако млади људи.

Комуникација је одувек била саставни део било каквог контакта међу људима, услов и основ сваке интеракције и заједништва, те су зато у свим временима и друштвеним системима, на свим меридијанима и нивоима развоја, постојала писана и неписана правила понашања која су те контакте регулисала. Та правила нису устројена само зарад складног односа са другима, већ и као регулатор односа које човек успоставља са самим собом.

Како данас ствари стоје, наше друштво, али и модеран свет уопште, пати од ерозије вредности у толикој мери да се чак и елементар-

на подела на добро и лоше понекад доводи у питање. У таквом свету сви проблеми се, на крају, прелију на породицу, а родитељи, који и сами имају тешкоћа да се носе са променама система вредности и борбом за егзистенцију, често не могу да се снађу у новој ситуацији. Зато без стабилних односа и јасних норми понашања деца одрастају у конфузији и налазе на бројне тешкоће у развијању својих друштвених улога, али и личног идентитета. У школама се дешавају ствари које су пре неколико деценија биле незамисливе, а агресивно и асоцијално понашање младих је евидентно.

Учити децу исправном понашању у оваквим условима и не подлегати притиску да снизите стандарде често значи пливати узводно. А недостатке у тој првој, најважнијој карици ниједан закон не може да надокнади. Срећом, велика већина родитеља ипак успева да се избори са искушењима и да свој подмладак подучи да је пристојно и добро понашање према другим људима ванвременска вредност а непревазиђена категорија. Јер, детињство мора да се темељи на универзалним позитивним начелима, а домаће васпитање је много више од лепог понашања – оно је гарант да ће друштво трајно добити ваљаног и пристојног грађанина.

М. Јовановић

Светковине грожђа и вина

О првим траговима виноградарства у Србији сведоче посуде пронађене у Панонској низији које датирају из бронзаног доба (око 200 година пре нове ере). Претпоставља се да се из њих пило вино. Историја српског винарства почиње још у 8. веку а процват доживљава за време Немањића од 11. до 14. века. У доба цара Душана донет је први закон који се односио на справљање вина, али је у периоду отоманске империје уништен велики број винограда.

Након ослобођења од Турака у Србији долази до интензивног развоја виноградар-

ства и оно постаје најзначајнија привредна грана. Краљ Петар Први Карађорђевић и његов син Александар су почетком 19. века на Опленцу код Тополе подигли на десетине хектара винограда и подрум у коме су производили врхунска вина. Винарство и виноградарство у нашој земљи доживљавају препород.

Од тада септембар и октобар традиционално протичу у знаку берби грожђа које су прерасле у значајне културне и туристичке манифестације. У Карађорђевој граду у Тополи недавно је завршена 47. опленачка берба грожђа. Карловачки „Грожђенбал“ је фестивал који се одржава у Сремским Карловцима сваке године у првој недељи октобра, а од 23. до 26. септембра у Александровцу је био фестивал „Жупска берба“. Велико финале овогодишње 123. „Смедеревске јесени“ било је 12. септембра а „Дани бербе грожђа“ у Вршцу обележени су 53. пут од 17. до 19. септембра. Постоје и многобројне друге манифестације везане за винарство, међу њима су Вино фест и Свет вина. **Ј. Оцић**

УПРАВНИ ОДБОР РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Драгана Калиновић предложена за директора Фонда

Усвојен предлог одлуке о именовану директора и Информација о финансијском пословању Фонда за првих шест месеци ове године

Чланови Управног одбора једногласно су усвојили предлог одлуке о именовану Драгане Калиновић за директора Фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Драгана Калиновић је вршилац дужности директора Фонда од марта ове године. Потребно је да и Влада Србије да сагласност на овај предлог, па да Управни одбор именује директора Фонда ПИО.

Према Информацији о финансијском пословању Фонда у првој половини текуће године, коју је УО разматрао и усвојио, укупни приходи и примања Фонда износили су 227,69 милијарди динара, што је 48,28 одсто планираних средстава за ову годину. По основу уплаћених доприноса за категорију осигураника запослених, остварени су приходи од 116,55 милијарди динара, односно 51,42 одсто од планираних, а за категорију осигураника самосталних делатности 8,41 милијарду динара, односно 47,25 одсто од плани-

рања доприноса од ове категорије осигураника био је у априлу, када је уплаћено више од 600 милиона динара, због тога што су пољопривредници, да би остварили право на коришћење средстава за регресирање код Министарства пољопривреде, морали у одређеном року да измире обавезе према Фонду ПИО на име доприноса за 2009. годину.

По речима Ивана Мимића, финансијског директора Фонда ПИО, иако номинално приходи бележе пораст, остаје чињеница да је тек половина планираних средстава намирена из доприноса.

– То је и разлог што су дотације из буџета износиле 48 одсто, односно 2,6 милијарди динара више него што је било предвиђено планом. Неминован је и ребаланс финансијског плана за ову годину. Предлог о томе упућен је Министарству финансија и прихваћен је ребаланс за осам милијарди динара. Законом је предвиђено и јануарско усклађивање пензија следеће

Усвојен предлог

Влада Републике Србије је на својој седници дала сагласност на предлог УО РФ ПИО и на дужност директора Фонда именовала Драгану Калиновић.

одсто, што би значило повећање припадљности од око осам процената у следећој години. Што се тиче помоћи од пет хиљада динара за пензионере са приманима нижим од 30.000 динара, технички је у Фонду све припремљено, направљени су спискови пензионера који испуњавају услов за добијање бонуса и чека се ребаланс буџета, како би исплата могла да почне – објаснио је Иван Мимић, финансијски директор Фонда.

Чланови Управног одбора РФ ПИО упознати су на овој седници и са Предлогом закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Предложене измене и допуне образложила је Радина Тодовић, државни секретар у Министарству рада и социјалне политике и председник Радне групе која ради на предлогу измена Закона. Да подсетимо, Влада Србије је овај предлог већ усвојила и упутила у скупштинску процедуру.

На седници УО РФ ПИО усвојен је и предлог да се за одређена радна места у производњи метанола и сирћетне киселине укине стаж са увећаним трајањем, тј. бенефицирани радни стаж. На захтев АД „Метанолско-сирћетни комплекс“ из Кикинде, Комисија за утврђивање и ревизију радних места на којима се стаж рачуна са увећаним трајањем анализирала је стање у производњи и предложила укидање бенефицираног радног стажа за четири радна места у овој индустрији због унапређења технолошког процеса производње у тој области.

В. Анастасијевић

Са седнице УО РФ ПИО

раних. Када је реч о пољопривредним осигураницима, приходи од доприноса за првих шест месеци ове године износили су 1,47 милијарди динара, што у односу на план износи 68,89 одсто. Нај-

године, поред редовног априлског и октобарског. Према добијеним параметрима, сада се може рећи да ће пензионери у Србији у јануару добити повећање пензија за 3,8, у априлу за 3,1, а у октобру за један

САВЕТОВАЊЕ ЛЕКАРА ВЕШТАКА РФ ПИО

Ближи струци и осигураницима

Предавачи

Лекарима су се обратили проф. др Мирослав Миланков, проф. др Драган Савић, др Предраг Миљановић, проф. др Игор Митић, проф. др Гордана Мишић-Павков, др Мирјана Савић, проф. др Вук Секулић, прим. др Петар Новаковић и проф. др Драган Ковачевић.

У организацији Покрајинског фонда и Сектора за медицинско вештачење Дирекције Београд, у Бањи Јунаковић крај Апатина, од 5.

Др Атила Ченгери

до 8. октобра одржано је овогодишње Саветовање лекара вештака Републичког фонда ПИО.

– У Фонду се пракса континуиране едукације лекара вештака показала као веома добра и корисна, јер учесници са оваквих скупова увек одлазе богатији знањем применљивим у свом тешком и одговорном послу – нагласио је у поздравној речи директор Покрајинског фонда, Славко Имрић.

Изражавајући задовољство што се Саветовање одржава у Бањи Јунаковић, покрајински секретар за здравство, др Атила Ченгери, информисао је присутне да ће бити у прилици да чују предавања изузетних стручњака који раде у Клиничком центру Војводине и на Медицинском факултету у Новом Саду.

– Ваш посао је одговоран и веома осетљив – рекао је др Ченгери – јер морате донети правично решење, засновано на прописима и у складу са здравственим стањем осигу-

блике Српске па ће размена искустава бити још богатија.

Досадашња пракса на овим саветовањима била је да се представе теме које су у медицинском смислу интересантне за вештачење радне способности, права на туђу негу и помоћ и, евентуално, телесног оштећења. О одабиру тема за овогодишње саветовање начелник Одељења за медицинско вештачење у Дирекцији Покрајинског фонда, др Милорад Орловић, каже:

– Настојали смо да покријемо сва подручја којима се нај-

Славко Имрић

Кајевић, начелник Одељења за медицинско вештачење у Дирекцији Београд:

– Ово је наше седмо саветовање којим смо у потпуности задовољни; и избором тема и извршним предавачима, као и целокупном организацијом. Пошто су ови скупови интерактивни, наши лекари су искористили прилику да постављају питања уваженим професорима, тако да ће нам та нова, у пракси применљива знања, помоћи да што боље сагледамо целокупну слику наших осигураника и да што објективније опишемо њихово стање – рекао је др Кајевић.

Осим предавања и разговора који су након њих следили, директор Сектора за медицинско вештачење, др Александар Милошевић, одржао је и неколико радних састанака на којима су договорене одређене организационе измене у циљу скраћења поступка вештачења. То подразумева бржи излазак осигураника на вештачење и краћи временски период трајања поступка, све до израде коначног решења.

Ика Митровић

Много неоснованих захтева

Захтеве за накнаду за помоћ и негу велики број грађана подноси неосновано због чега они којима је она заиста неопходна дуго чекају или никад не дочекају излазак пред комисију. Од првог јануара до 30. септембра ове године у првостепеном поступку вештачења је укупно 26.500 подносилаца захтева за туђу негу и помоћ, од чега је позитивно решено око 50 одсто.

раника. Грађани, нажалост, често очекују много више, поготово ако ће на тај начин решити своју егзистенцију.

Избор тема

Др Атила Ченгери је пожелио свим учесницима Саветовања успешан рад и нагласио да му је драго што су на скупу и лекари вештаци из Репу-

чешће бавимо при вештачењу. Зато смо припремили теме из подручја интерне медицине са посебним освртом на кардиологију, јер је то један од чешћих узрока инвалидности или губитка радне способности, као и телесног оштећења. Обухватили смо и болести коштаног-зглобног система које су чешће у радно способној популацији, као и карциноме женских полних органа и мокраћних путева који су у порасту, и причињавају нам озбиљан медицински проблем у смислу вештачења радне способности код таквих болесника који су или у поступку лечења, или у терминалној фази болести, а везано и за право на туђу негу и помоћ – навео је он.

Успешно и ефикасно

По завршеном Саветовању утиске нам је изнео др Дика

Учесници саветовања

Предности јединствене пријаве

У Сава центру, у Београду, одржана је 14. Конференција информационих система државних органа Републике Србије, која је окупила стручњаке из области развоја информационих система државних органа. Учесници скупа су могли да чују ИТ стручњаке из различитих сектора државних органа, као и њихове презентације савремених решења. Представљена су и нова законска и подзаконска решења која регулишу ову област.

Посебну пажњу присутних изазвала је презентација Фонда ПИО, који кроз развој сопственог информационог система даје велики допринос успостављању савремене државне управе, односно јачању дигиталне агенде Србије. О конкретном пројекту, који је већ имплементиран у свакодневну делатност Фонда, говорио је Зоран Сутара, директор Сектора информационих технологија у РФ ПИО.

– Суштина презентације је била да прикажемо како је функционисала пријава на обавезно осигурање до 1. октобра, а како функционише сада и које су предности јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање. Објаснио сам да је реч о систему који укључује три институције, односно РФ ПИО, РЗЗО и НСЗ. Пре него што је заживео једношалтерски систем, подносилац пријаве је морао да иде у све три институције са прибављена три обрасца и умноженим документима, на пример са три копије уговора о раду – објашњава директор Зоран Сутара.

Да би једношалтерски систем могао да почне да функционише били су потребни законски предуслови. Последњи

Зоран Сутара

од законских прописа је Уредба Владе Србије о садржини, обрасцу и начину подношења јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање.

Образац јединствене пријаве налази се у слободној продаји у књижарама, а може се одштапати и са сајта Фонда ПИО. Попуњени образац уз пратећу документацију предаје се на шалтеру Фонда ПИО или РЗЗО.

– Подаци које преузме институција на чијем шалтеру се прими пријава електронски се прослеђују оној другој институцији, тако да послодавац не мора да иде и на други шалтер. То практично значи да уколико је пријава достављена у Фонд ПИО, службеник Фонда је електронски прослеђује у РЗЗО. Подаци са пријаве користе се и у НСЗ, којој се, такође, електронским пу-

тем прослеђују подаци који замењују пријаве које су се користиле до 30. септембра ове године. Наглашавам да постоји више нивоа контроле података, прву уради сам референт на шалтеру када прихвати пријаву, а затим информациони систем уради још две формалне логичке контроле. Само ако све контроле дају позитиван резултат – пријава се прихвата и подаци преузимају и уносе у базу података. Уколико контролни поступци укажу на неке грешке, оне се морају исправити да би пријава била прихваћена. Ово је савремено технолошко решење, које омогућава он-лајн трансакције података, дакле тренутно, одмах по унос података са пријаве. Подаци су максимално заштићени савременим криптографским решењима, а овакав пример електронског повезивања две институције је, за сада, јединствен у нашој земљи – наводи директор Сутара.

Законом о Централном регистру обавезног социјалног осигурања предвиђено је да се све пријаве подносе електронским путем, а једношалтерски систем је прелазни период који води до техничког успостављања Централног регистра. Баш зато подаци морају да буду истоветни и у бази Фонда и у бази РЗЗО – што ће се обављати синхронизацијом база података између две институције.

– У плану је да се ускоро реализује прихват електронских пријава преко веб-портала Фонда ПИО, као и електронско повезивање са другим државним институцијама као што су АПР, МУП и Пореска управа – наглашава директор Зоран Сутара.

Јелена Оцић

ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

Семинар о уредбама ЕУ у области социјалне сигурности

У Београду ће се 28. и 29. октобра 2010. године, у организацији Завода за социјално осигурање, одржати дводневни семинар о уредбама Европског парламента и Савета Европске уније у области социјалне сигурности. На семинару ће водећи стручњаци Немачког савезног пензијског осигурања (Deutschen Rentenversicherung Bund) представити законодавство и практичну примену Уредби 883/2004, 988/2009 и 987/2009. Поред тога, биће речи и о разликама наведених уредби у односу на билатерални споразум о социјалном осигурању изме-

ђу Републике Србије и СР Немачке, као и о другим практичним питањима примене прописа ЕУ. Семинар је намењен запосленима у институцијама социјалног осигурања у Републици Србији који се баве питањима примене међународних уговора о социјалном осигурању.

Одржавање семинара је плод успешне сарадње Завода за социјално осигурање и Немачког савезног пензијског осигурања, која је резултирала и потписивањем Договора о сарадњи. Договор предвиђа организовање семинара и саветовања посвећених питањима хармонизације

прописа Републике Србије са прописима ЕУ у области социјалног осигурања. Планирано је, такође, и одржавање стручних скупова о конкретним питањима прилагођавања сегмената пензијске администрације стандардима који важе у Европској унији (организациона питања, ИТ сегмент и др.). У том циљу ће се током 2011. године обавити и студијска посета Немачком савезном пензијском осигурању.

О програму семинара можете сазнати на интернет презентацији Завода за социјално осигурање www.zso.gov.rs.

Г. О.

Нова конвенција са Швајцарском

Министар рада и социјалне политике у Влади Републике Србије, Расим Љајић, и амбасадор Швајцарске у Србији, Ервин Хофер, потписали су у Београду Споразум о социјалном осигурању између Републике Србије и Швајцарске Конфедерације.

У саопштењу Министарства рада и социјалне политике наводи се да ће овим споразумом бити уређена област остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања, здравственог осигурања, као и осигурања за случај повреда на раду и професионалних болести.

Захваљујући потписаном споразуму, права из области социјалног осигурања, укључујући и право на пензију, оствариће више десетина хиљада држављана Србије који раде у Швајцарској.

Споразум садржи решења која су усклађена са променама у националним законодавствима двеју држава, као и најновије европске стандарде у области социјалног осигурања.

Обележен Дан белог штапа

Светски дан белог штапа, који се обележава 15. октобра, установљен је 1964. године Резолуцијом америчког Конгреса. У удружењима слепих и слабовидих

у нашој земљи, овај значајан датум обележава се од 2003. године. Према стручним проценама, у Србији има око 12.000 слепих и слабовидих особа. У Београду је овим поводом одржана централна манифестација на Палилули и пуштена у рад тактилна стаза за слепе и слабовиде особе на делу између улице Војводе Вука и Прерадовићеве, у близини Рузвелтове 45, где је седиште Савеза слепих ове општине.

Фестивал трећег животног доба у Љубљани

Међународном фестивалу за треће животно доба, одржаном у Љубљани, поред представника пензијских фондова земаља у окружењу, словеначког политичког и привредног врха, као и бројних гостију, присуствовала је и српска делегацију коју су представљали Драгана Калиновић, директор Фонда ПИО, и Драгослав Ђукановић, председник Управног одбора РФ ПИО.

Представници држава које су учествовале на Фестивалу представили су пензијске системе својих земаља, а на округлом столу било је речи о начинима, могућностима и проблемима у реализацији права из пензијског и инвалидског осигурања применом конвенција.

– Презентација нашег пензијског система, укључујући и основне елементе актуелне реформе, изазвала је велико интересовање колега из фондова бивших југословенских република – истакла је Драгана Калиновић, директор Фонда. – Њима је наш систем близак и познат, имамо сличан амбијент и готово исте проблеме, па им је утолико било занимљивије наше представљање. Осим тога, разговарали смо и о конкретним предметима и захтевима који се реали-

зују по конвенцијама, а из неког разлога бележе застоје. Очекујем да ћемо сада брже и ефикасније реаговати према међусобним захтевима, јер само тако можемо грађанима омогућити да остваре своја права из пензијског и инвалидског осигурања.

Значајан део Фестивала одвојен је за стручну расправу на тему „Пут ка благостању и социјална укљученост“, што је, према речима Драгослава Ђукановића, председника УО Фонда ПИО, било од изузетне користи:

– Ово је била прилика да се размене идеје, искуства, запажања и планови сваког учесника који иду у корист креирања друштва угодног за живот и стварање свих генерација. Положај генерације трећег доба прате многе тешкоће, готово идентичне у свим земљама у окружењу, па смо искористили ову прилику да разменимо идеје како достићи ниво социјално одговорног, хуманог друштва – друштва благостања – рекао је Ђукановић.

Пензијски фонд Словеније је, као домаћин, осим презентација, дискусија и стручних расправа за своје госте организовао и богат културни програм.

Помоћ сиромашним Лесковчанима

Центар за социјални рад у Лесковцу почео је поделу бесплатне гардеробе коју је запленила тржишна инспекција на подручју Ниша, Прокупља и Пирота.

Министарство трговине је заплену гардеробу поклонило Центру за социјални рад за помоћ најсиромашнијим Лесковчанима.

Право на бесплатну гардеробу и обућу, чија ће подела трајати месец дана, имају корисници материјалне помоћи,штићеници Центра који су у домовима и штићеници дневног центра „Дуга“.

Исплата пензија

Исплата првог дела септембарског чека пензионерима из категорије запослених почела је 9. октобра.

Пензионери самосталних делатности примили су целе септембарске пензије 2. октобра, а пензионисаним војним лицима и бившим пољопривредницима први део пензија за септембар исплаћен је 6. октобра.

Помоћ пензионерима од 5.000 динара

Министарство финансија Владе Републике Србије саопштило је да ће исплата једнократне помоћи пензионерима од по 5.000 динара почети за неколико дана када на снагу ступи Закон о изменама и допунама Закона о буџетском систему, односно неће се чекати ребаланс буџета.

У саопштењу се наводи да ће помоћ добити сви пензионери који примају пензију мању од 30.000 динара, при чему је за ту намену потребно приближно 6,9 милијарди динара.

Изменама и допунама Закона о буџетском систему, Министарство финансија биће у прилици да средства у висини од 1,5 одсто буџетских прихода издвоји за намене које нису биле предвиђене Законом о буџету за 2010. годину и тако обезбеди потребна средства за исплату помоћи пензионерима.

Сајам коњарства у Новом Саду

Јесења сезона на Новосадском сајму почела је 43. Међународним сајмом лова, риболова и спорта „Лорист“ (од 28. септембра до 3. октобра) у оквиру којег је одржан и први Међународни сајам коњарства у Србији – „Хорсвил“, који је 30. септембра промовисан свечаним дефилеом улицама и булеварима Новог Сада.

Дефиле је предводио оркестар чете коњаника, а учествовали су и коњаници Полицијске бригаде Министарства унутрашњих послова Србије, затим најлепше запреге, које су наступиле на такмичењима на Сајму, као и осам учесника Љубичевског вишебоја.

Скупљи живот

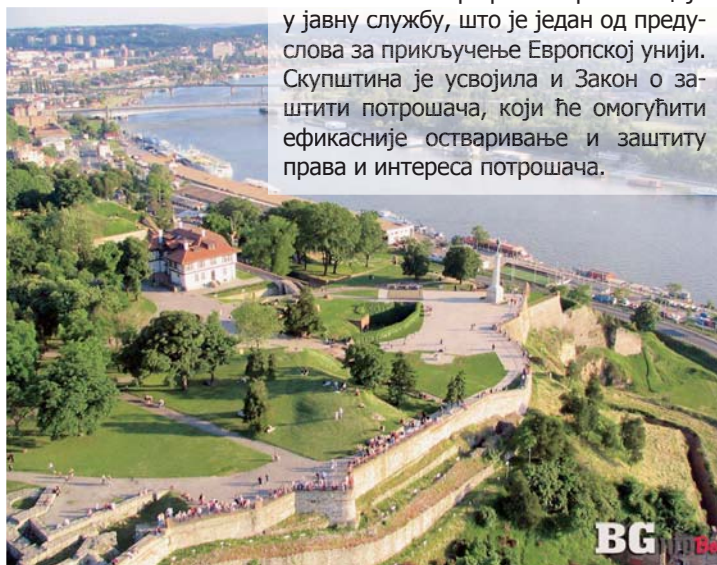
Цене на мало робе и услуга у Србији у септембру 2010. године у просеку су повећане за један одсто у односу на претходни месец. У септембру ове године у односу на исти месец 2009. цене на мало су повећане за 8,7 одсто, а у односу на децембар 2009. године за 7,7 одсто.

Трошкови живота у септембру ове године у односу на претходни месец су виши за 1,1 одсто. У септембру 2010. године у односу на исти месец 2009. године трошкови живота су повећани за 7,2, а у односу на децембар 2009. за 6,6 одсто.

Усвојени закони

Скупштина Србије усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о буџетском систему, који садржи фискална правила која би требало да обезбеде да се на средњи рок, односно до 2015. године, смањи буџетски дефицит на један одсто, као и да се отвори простор за повећање јавних инвестиција.

На седници је усвојен и Закон о акредитацији, који предвиђа трансформацију Акредитационог тела Србије из самосталне непрофитне организације у јавну службу, што је један од предуслова за прикључење Европској унији. Скупштина је усвојила и Закон о заштити потрошача, који ће омогућити ефикасније остваривање и заштиту права и интереса потрошача.

Трка кроз историју на Калемегдану

Кенијски атлетичар Џосфат Менџо победник је шесте Београдске трке кроз историју, а и остала места на победничком постољу припала су његовим земљацима.

Менџо је стазу дугу шест километара, од Доњег града до шеталишта изнад Саве (шест хиљада метара стазе за шест хиљада година историје), прешао за 16 минута, 52 секунде и девет стотинки, чиме је поставио нови рекорд. Он је у финали победио сународника Елиуда Кипчогеа, а и треће место је заузео Кенијац Стивен Тум. Међу шеснаесторицом учесника елитне трке била су и четворица репрезентативаца Србије.

ОЛИМПИЈАДА СПОРТА, ЗДРАВЉА И КУЛТУРЕ ТРЕЋЕГ ДОБА

Дани за такмичење, дружење и забаву

Од 29. септембра до 3. октобра на трећој Олимпијади у Сокобањи најстарији још једном показали да године нису препрека за спортска надметања и одличан провод

Долазак у Сокобању на Олимпијаду спорта, здравља и културе трећег доба требало би прописивати као терапију малодушним и кукању на здравље и године склоним припадницима средње генерације, али и млађима наклоњеним мишљењу да је спортски дух прецењен. Јер, видети деведесетпетогодишњака како чило уноси своју торбу уз ступнице хотела и не чекајући лифт одлази на трећи спрат, а тек како се такмичи у брзом ходању, може само да подстакне млађе да учине све што могу да би под старе дане били бар приближно толико покретни и полетни. А све то је могло да се види и ове године на трећој по реду Олимпијади спорта, здравља и културе одржаној у Сокобањи.

И сви други међу око 650 учесника овогодишње Олим-

Др Јован Кркобабић на свечаном отварању

пијаде трећег доба били су заиста на висини задатка. Од првог тренутка по доласку у хотел спортски и такмичарски дух осећао се на сваком кораку. Интересовање за пријављивање екипа за све спортске дисциплине – брзо ходање, риболов, пикадо, шах, стрељаштво, трку живота – било је велико и сви учесници су журили да на време убележе своје такмичаре на листу.

Свечаност отварања игара била је на висини олимпијских такмичења: организатор, Савез пензионера Срби-

је, потрудио се да сваки учесник добије мајицу са логом олимпијаде, одговарајући беџ и идентификациону картицу; обезбеђене су награде, пехари и дипломе, а у сарадњи са ВИП мобилном телефонијом и телефони са бројевима и кредитом за победнике у свим појединачним такмичењима, победничкој екипи штафете у брзом ходању, као и победницима у Трци живота.

Олимпијаду су званично отворили др Јован Кркобабић, потпредседник Владе Србије и председник Савеза пензионера Србије, Васили-

је Белобрковић, председник Организационог одбора, и Бора Ивков, наш прослављени шаховски велемајстор. Поздрављајући учеснике ових несвакидашњих олимпијских игара, др Јован Кркобабић је истакао да је право задовољство видети људе такозваног трећег доба како нису клонили духом и затворили се у четири зида, већ су дошли да се друже и такмиче без обзира на све не баш веселе околности са којима се свакодневно суочавају:

– Знамо да није лако живети данас од пензије у Србији,

али настојаћемо да олакшамо живот пензионерима у овој земљи, а први следећи по-тез је обезбеђивање помоћи од 5.000 динара за скоро 1,4 милиона корисника пензија чија су примања и један ди-нар испод 30.000 динара. Успели смо да се за то изборимо и можете бити сигурни да ће тај новац стићи у ваше руке – нагласио је др Кркобабић.

Подизањем олимпијске за-ставе игре су и званично биле отворене и такмичења су могла да почну. Они који су очекивали да ће припадницима трећег доба бити важно само да учествују јако су се преварили јер је свим такми-чарима, и у екипним и у поје-диначним спортовима, било и те како стало до победе и по-бедничког пехара. Наглашен спортски такмичарски дух

јавило њих 65, а најбржи су били Пријепољци. Предвође-на капитеном Алијом Мушко-вићем, екипа Пријепоља је остварила најбољи резултат у времену од 2:01,81. Са ско-ро десет секунди заостатка, друго место заузела је екипа домаћина Олимпијаде. Соко-бањци су предвођени хитрим Љубаном Медићем стигли до другог места за 2:11, 53. Не-што слабији били су Свилајн-чани. Капитен екипе, Радиша Алексић, успео је да до ци-ља своје „саборце“ доведе за 2:15,88. У риболову је најбо-ља међу женама била Мирјана Лапајне из Ниша, а у мушкој конкуренцији Милорад Раја-ковић из Београда. Најбољи пикадо стрелац била је Мари-ја Цицка из Ковачице, а међу мушкарцима Петар Ружић из Младеновца. У стрелаштву у

није, међутим, надјачао фер-плеј борбу, тако да су бурна навијања била једини прати-лац свих надметања.

У првој такмичарској ди-циплини, такмичењу штафе-та у брзом ходању, од преко седамдесет пријављених еки-па на стартној позицији се по-

екипној конкуренцији најбо-ље су биле такмичарке из Ћу-прије, док је у појединачној победу однела Јасминка Ми-ленковић из Сокобање. Међу мушкарцима најбољи стрелци су били из Краљева – они су победили у екипној конкурен-цији, а и у појединачној је по-

бедник био Краљевчанин Ми-лан Вукићевић. Радојка Мати-јашевић из Београда и Брано Михајиловић из Панчева били су најбољи шахисти на ового-дишњој Олимпијади.

У укупном пласману од 102 пријављене екипе најбоље резултате су забележили Бе-ограђани који су и укупни по-бедници Олимпијаде, друго-пласирана је екипа из Прије-поља, а треће место заузели су такмичари из Ковачице.

У оквиру Олимпијаде спр-оведена је акција „Очистимо Сокобању“ на пет локација у овом месту. Подршку акци-ји пружили су Министарство животне средине и простор-ног планирања, обезбедивши довољан број рукавица и ке-са од рециклиране пластике, као и Дирекција за урбанизам и изградњу општине Сокоба-ња која је пружила логистич-ку и организациону подршку. Директор акције „Очистимо Србију“, Милан Кинђић, при-дружио се учесницима Олим-пијаде и након успешно оба-вљеног задатка задржао се у разговору са вредним олим-пијцима. Многи пензионери су изразили жељу да се на-стави са сличним акцијама широм Србије.

Први пут у оквиру Олимпи-јаде спорта, здравља и култу-ре трећег доба уведено је и јутарње вежбање као редов-на активност. Свако јутро од седам сати учесници Олимпи-јаде окупљали су се на тере-нима да би се сплетом вежби дисања, загревања и истеза-ња, прилагођених њиховој генерацији, припремили за предстојеће дневне активнос-ти. Програм је осмислила и водила професор спорта и рек-реације Александра Зечевић Маричић уз подршку колеге, професора физичког васпита-ња Драгана Кузмановића.

Током Олимпијаде у Соко-бањи организована је и прва Олимпијска сликарска колони-ја на којој се окупило десетак уметника. Момчило Вуксановић, иницијатор покретања ове колоније, организоваће израду каталога и прву изложбу свих радова у Деспотовцу.

И поред напорних днев-них активности и такмиче-ња, у вечерњим сатима није изостајала забава уз песму и игру, која се продужавала до дубоко у ноћ, а током дана су организовани излету у околи-ну Сокобање, дружења и пе-сничке вечери.

Весна Анастасијевић

ПРЕМА ПОДАЦИМА НСЗ-а

У септембру мање незапослених

Према евиденцији Националне службе за запошљавање, у септембру је у Србији било 721.043 незапослених, што је за 3.227, односно 0,45 одсто мање него у августу ове године. У односу на септембар лањске године тај број је смањен за 16.117.

Од укупног броја незапослених, дуже од 12 месеци (дуготрајна незапосленост) посао тражи 468.963 лица, или 65,04 посто, од чега је 258.380 жена, то јест 55,1 одсто. С друге стране, највеће учешће у регистрованој незапослености према годинама старости имају лица: од 25 до 29 година – 13,20 посто; затим они од 30 до 34 године – 12,50 процената; од 35 до 39 година – 12,01 одсто; од 40

до 44 године – 11,72 одсто; од 45 до 49 година – 11,92 процента и лица од 50 до 54 године – 11,80 одсто.

НСЗ је објавила да највише незапослених који посао чекају дуже од годину дана има у Рашком (75,96 процената),

Јабланичком (71,12), Поморавском (70,64) и Расинском округу (70,41), док их је најмање у Београдском (56,86), Средњобанатском (56,52) и Севернобачком управном округу (55,26 посто).

Градови у којима је забележен највећи број особа на евиденцији НСЗ су Београд са 95.071 незапосленим, Ниш који има 34.620 без посла, Нови Сад са 28.263 особе на евиденцији тржишта рада и Крагујевац са 22.363 незапослена. Најмањи број оних који траже посао преко НСЗ у септембру је био евидентиран у Пожаревцу – 3.930, Ужицу – 5.142, Сремској Митровици – 6.462 и Зајечару – 7.031 особа.

М. Мектеровић

ПОКРАЈИНСКИ
ФОНД ПИО

Обука за директоре филијала

У просторијама Покрајинског фонда ПИО у Новом Саду, 7. октобра је одржана једнодневна обука која је окупила директоре филијала РФ ПИО и представнике Пореске управе. Ова обука је саставни део припреме предстојеће јавне кампање о јединственом пензијском систему у Србији, у оквиру ПАРИП пројекта „Консолидација наплате и реформа пензијске администрације“.

Циљ обуке је јачање способности комуникације филијала РФ ПИО и Пореске управе и томе је прилагођен и садржај који подразумева овладавање основним вештинама односа с јавношћу и с медијима. Оваква обука спроведена је и у Београду 23. септембра, у Нишу 14. октобра, а у Крагујевцу ће бити организована 22. октобра ове године. **М. М.**

САВЕЗ САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА ВОЈВОДИНЕ

Светски дан достојанственог рада

Чланови Председништва Савеза самосталних синдиката Војводине, на челу са потпредседником, др Милорадом Мијатовићем, обележили су 7. октобра Светски дан достојанственог рада кроз разговор са суграђанима и дељење пропагандног материјала у центру Новог Сада.

Др Милорад Мијатовић је том приликом рекао да је тешко у Србији говорити о достојанственом раду када су нам плате најниже у региону и када имамо велики број незапослених. Јелена Чешљевић, потпредседник овог синдиката, изјавила је да се овај дан и ове године обележава а да нису потписани грански колективни уговори. На снази је, такође, и суспензија одређених чланова Општег колективног уговора, а присутне су и последице лоше приватизације, што све говори о угрожености достојанственог рада код нас.

Јелена Чешљевић и Фрањо Орошић

– Решење за излаз из ове ситуације је да се сви социјални партнери уозбиље и седну за преговарачки сто, те да аргументовано разговарају и да, утврђујући одређене приоритете, дођу до компромиса – закључила је Јелена Чешљевић.

Према њеним речима, у овој намери подржавају их њихови чланови, али и послодавци, одређена удру-

жења грађана и невладине организације, као и сами грађани. Овакве ставове очигледно дели и Фрањо Орошић из Сремских Карловаца којег смо затекли код штанда Синдиката у Змај-Јовиној улици. Он, након губитка посла у новосадском „Албусу“ пре две године, у својој 55. години, нарушеног здравља, још тражи нови посао.

М. Мектеровић

САМОСТАЛНЕ И СРАЗМЕРНЕ ПЕНЗИЈЕ ПО МЕЂУНАРОДНИМ СПОРАЗУМИМА

Сабирањем стажа до права на пензију

Када се приближи време за одлазак у пензију, наши држављани који живе и раде у иностранству, или су некада радили ван своје домовине, треба да размисле о томе да је време да среде своје податке о стажу како би им одлазак у пензију био што бржи и лакши, бар када су технички детаљи у питању.

Република Србија има потписане споразуме о социјалном осигурању са 25 земаља, којима су уређена питања признавања радног стажа,

тако када је по стажу и годинама живота испуњен услов за стицање права на пензију у једној држави у којој је осигураник радио, стиче се право на самосталну пензију.

Уколико осигураник не испуњава услов потребних година стажа, онда му се право на пензију цени сабирањем стажа оствареног и у другим државама, а одређује се сразмерна пензија према стажу у земљи где се право признаје. Да би услов за стицање права на сразмерну пензију био задовољен,

да ли је у свим земљама испуњен услов за пензионисање. Тако се може стећи право на основу укупног броја година радног стажа и година старости само у једној од земаља где је неко радио, а да се у другој то право не оствари. У том случају земља у којој је право остварено исплаћује део пензије само за године које су проведене на раду у тој земљи.

Дакле, ако је неко, на пример, радио пет година у иностранству, а 13 година у отаџбини, онда укупно има 18 го-

здравственог осигурања, исплате пензија и других давања из социјалног осигурања. На основу ових споразума могуће је повезати стаж остварен у било којој од држава потписница споразума и тако стећи услов за одлазак у пензију, односно остварити право на самосталну или сразмерну пензију, или на обе.

Свака земља оцењује испуњеност услова за пензионисање по својим прописима, па

неопходан је минимум од 12 месеци стажа у земљи која ову пензију треба да одреди. Практично, тако, на пример, може да се стекне право на самосталну пензију у Србији, а сразмерну у иностранству, и обрнуто. Такође, постоји и могућност признавања права на самосталну или сразмерну пензију и у земљи и у иностранству.

Важно је нагласити да се стаж сабира без обзира на то

дина радног стажа, па ако по старосној граници испуњава услове за пензионисање у Србији, онда ће у домовини добити сразмерни део пензије само за тих 13 година колико је радио у матици. Исто важи и за обрнути случај, односно, ако неко по годинама живота и укупног радног стажа испуњава услове за пензију у иностранству, према прописима одређене државе, онда ће та држава исплаћивати сразмер-

Потребна документа

За утврђивање пензијског стажа у иностранству потребно је предати: захтев; све писане доказе о стажу навршеном у иностранству; фотокопију радне књижице; доказ о служењу војног рока; фотокопију личне карте и извод из матичне књиге рођених. Уколико осигураник живи у Србији захтев и документацију може предати у филијали у месту пребивалишта, лично или поштом, као и у Дирекцији Фонда, односно Дирекцији Покрајинског фонда. Осигуранци који још раде и живе у иностранству поступак за утврђивање стажа оствареног у домовини могу покренути преко иностраног органа осигурања.

ну пензију само за године које су проведене на раду у тој земљи.

Висина сразмерне пензије се утврђује тако што се најпре одреди износ целе пензије на основу укупног стажа из свих земаља, а потом се, према одређеној формули, од тог износа обрачуна део на основу стажа оствареног у земљи која ће исплаћивати сразмерну пензију.

Грађани који дуго раде у иностранству и страхују да ће им зараде остварене у отаџбини смањити износ пензије немају разлога за бригу, јер кад се одређује висина пензије свака земља врши обрачун према својим прописима и користи само зараде остварене у тој држави.

Зато не треба избегавати пријаву стажа оствареног у свакој држави потписници међународних споразума јер осигураник од повезивања радног стажа може имати само корист и лакше добијање пензије.

**Александра
Станков-Мијатовић**

ШИРОМ СРБИЈЕ ОБЕЛЕЖЕН МЕЂУНАРОДНИ ДАН СТАРИХ

Да живимо једни са другима

Парола „Старији захтевају акцију!“ била је мото овогодишњег Међународног дана старих који је обележен у педесет држава света. Према последњим подацима, са више од 1,2 милиона старијих од 65 година Србија је на четвртном месту најстаријих популација на свету, док је Београд са 350.000 становника који имају више од 60 година једна од најстаријих престоница Европе.

На манифестацијама које су поводом обележавања овог дана одржане широм Србије могло се чути да управо најстарије генерације чине и најугроженију групу сиромашних и да сузбијање и смањивање сиромаштва међу пензионерима треба да представља државну одлуку од највишег друштвеног значаја. Процењује се да у овом тренутку код нас има између 50.000 и 100.000 грађана који нема-

ју никаква примања јер нису остварили право на пензију а имају више од 65 година.

Министар рада и социјалне политике, Расим Љајић, поводом Дана старих је изјавио да је стопа сиромаштва међу најстаријим грађанима виша него међу другом популацијом у Србији и да је због тога потребно посветити више пажње њиховим проблемима. По његовим речима, међу угроженима су и најстарији житељи сеоских домаћинстава, који не могу да користе услуге народне кухиње, а до којих не долазе ни други облици социјалне помоћи. Да би се свима помогло, Министарство рада и социјалне политике ће настојати да и даље развија услугу помоћи у кући и геронтодомаћица, и да обезбеди додатних 50.000 прехранбено-хигијенских пакета, који ће бити усмерени локалним заједницама. А за

развој услуга најстаријим корисницима у локалним самоуправама биће опредељено око 400 милиона динара.

Поред сиромаштва, старе људе у нашем друштву највише погађају самоћа и болест. Многи од њих нису у контакту са члановима својих породица, живе у домовима за старе или у својим кућама где им је свакодневно потребна нечија помоћ. Да не треба да живимо једни поред других него

једни са другима, порука је и „Чајанке са људима за сва времена“, која је поводом Међународног дана старих одржана у Скупштини Београда. Домаћин Чајанке био је заменик градоначелника, Милан Кркобабић, који је истакао да нас 1. октобар подсећа да о старима треба помислити сваки дан и да се сви морамо потрудити да побољшамо њихов положај у друштву.

М. Јовановић

САЈАМ СТВАРАЛАШТВА СТАРИХ

Прилика за дружење

У склопу октобарских манифестација посвећених старијој популацији, у Новом Саду је у недељу, 10. октобра, у Мегамаркету Меркатор који је био и покровитељ, одржан Сајам стваралаштва старих на коме је учествовало неколико геронтолошких центара и домова за старе из Војводине. Манифестација је преношена и ужи-

во на ТВ НС 1, у емисији „Додати живот годинама“. Била је то лепа прилика за целодневном дружење и уживање у пријатној атмосфери и изложеним ручним радовима и уметничким предметима. Добром општем утиску допринео је богат културно-уметнички програм у коме су уживали сви учесници сајма. Запажено учешће на овом сајму стваралаштва имао је Дом за старе и пензионере из Апатина.

И. М.

Брига о пензионерима

Свечаном седницом и поделом признања Општинска организација пензионера Јагодине обележила је значајан јубилеј – 65 година рада.

Свечаности су присуствовали градоначелник Јагодине, Драган Марковић Палма, председник Градске скупштине, Ратко Стевановић, председник Извршног одбора Партије удружених пензионера Србије, Драги Видојевић, представници Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, представници Удружења пензионера Лесковца.

Поздрављајући госте у Дому пензионера, председник Извршног одбора удружења, Радован Јовановић, подсетио је да је пензионерска организација у Јагодини, тада Светозареву, основана 1945. године, одмах по завршетку Другог светског рата, и да је не само једна од најстаријих и најмасовнијих, већ и једна од најактивнијих организација у овом граду.

– Данас на подручју нашег

града живи 15.430 пензионера и имамо веома добру сарадњу са Савезом пензионера Србије и Скупштином града Јагодине – рекао је Јовановић.

По његовим речима, после уласка пензионера у републички парламент, у Србији се променио однос према пензионерској популацији. Више се води рачуна о њима, знатно је већа помоћ Савеза пензионера Србије, али и из буџета Скупштине града Јагодине.

Јовановић је подсетио да, захваљујући помоћи Савеза пензионера, сваке године сто јагодинских пензионера иде на рекреативни одмор у бање, а добијају и кредит од ПИО за огрев. Из градског буџета око двеста пензионера са најнижим примањима сваке године добија новчану помоћ.

– Прошле године смо из буџета града добили средства за ограду око Дома пензионера; а захваљујући граду пензионери и лица старија од 65 година са подручја општине имају бесплатан аутобуски

Драган Марковић Палма на свечаној седници

превоз, а најсиромашнији и бесплатне лекове. Тешко оболели пензионери аутомобилима Градске скупштине превозе се на прегледе и лечење у здравствене центре изван Јагодине. Ове године, о трошку града, седамсто педесет пензионера било је на четвородневном одмору у Грчкој – истакао је Јовановић.

Он је напоменуо да транзиција и економски положај у коме се Србија налази тешко погађа ову популацију.

– Захваљујући председнику Савеза пензионера и потпредседнику Владе Србије, др Јовану Кркобабићу, успели смо да, кроз измену и допуноу Закона о ПИО, не умањујемо пензије, иако ММФ стално истиче да их треба умањити бар за три одсто – рекао је Јовановић и поновио да пензије остају у садашњем износу и да ће се увећавати у просеку увећања зарада запослених у јавном сектору.

Д. А.

ВЕЋИНА ПЕНЗИОНЕРА У СРБИЈИ ВАН СТРУКОВНОГ УДРУЖЕЊА

Лакше под окриљем организације

Од близу 1,6 милиона пензионера у Србији, 514.000, или сваки трећи, члан је неке од општинских организација, што значи да само трећина ове популације може да користи расположиве врсте помоћи или да се нађе у кругу оних о којима брине њихова организација, речено је на скупу председника организација пензионера Поморавског округа. Велика је, међутим, разлика у организованости пензионера широм Србије, и она се креће од 2:1 у Рашком, до 9:1 у Колубарском округу.

Београд и Војводина, по броју пензионера који су

учлањени у своју организацију, налазе се у кругу републичког просека (3:1).

Од 50.280 пензионера у Поморавском округу, 11.230 су

чланови општинских организација у шест општина (5:1).

– Са пензионерима треба више радити и настојати да се што више њих нађе под „окри-

љем“ општинских организација да би лакше остваривали нека од права која им се пружају – рекао је Драгослав Ђукановић, председник Управног одбора Републичког фонда ПИО.

Он је додао да се на предлог УО РФ ПИО мења Правилник о опоравку и рекреацији пензионера.

Радиша Алексић, председник ОО пензионера Свилајнца, инсистирао је да се убудуће окрузима правичније распоређују средства, а Момчило Вуксановић из Деспотовца заложио се за бољу сарадњу са републичким одбором, као и за боље информисање пензионера.

Г. З.

МЕЂУНАРОДНИ ДАН СТАРИХ У ВОЈВОЂАНСКИМ ГЕРОНТОЛОШКИМ ЦЕНТРИМА

Адаптација установа за старе

На приредбама и прославама уручени поклони најстаријим станарима домова и центара

У Војводини живи око 300.000 људи старијих од 65 година, што значи да је, у просеку, сваки њен шести становник прешао ову бројку. У прилог овој статистици говоре и најновији подаци да су смештајни капацитети у 16 војвођанских геронтолошких центара или домова за старе, којима је оснивач Покрајина, данас попуњени више од 90 одсто. И поред тога, према скорашњим налазима покрајинског заштитника грађана, хигијена у овим објектима је беспрекорна, особље је врло посвећено и професионално, а корисници су највећим делом задовољни смештајем и негом – будући да су свесни и финансијских услова под којима ове институције раде.

У Вршцу централна прослава

Наше баке и деке, осим неге, у овим установама имају организован богат културни и забавни живот. Са љубављу, својственом њиховим генерацијама, они су у част 1. октобара – Међународног дана старих у својим домовима и геронтолошким центрима приредили разнолике свечаности и културне манифестације. Том приликом, осим представљања својих вештина и талената, станари су срдечно угостили и друге уметнике и ствараоце који су гостовали на њиховим приредба-

Централна прослава у Вршцу

ма. У Геронтолошком центру у Вршцу одржана је централна – општинска манифестација прославе Међународног дана старих. Том пригодном на концерту, на којем су учествовали вршачки музичари и извођач народне музике Небојша Лутовац, осим корисника услуга ове установе, присутни су били и чланови Општинског удружења пензионера, Савеза инвалида рада из Вршца и Клуба за старе „Чокот“ из Гудурице. Присутне је поздравила и празник им честитала Гордана Калнак, чланица Општинског већа Вршца која је задужена за социјалну политику.

По речима Татјане Даничић, директорке Геронтолошког центра у овом граду, кориснике Центра су тога дана посетили и активисти Црвеног крста и свима су донели пригодне поклоне, а најстаријој међу њима, Ани Живковић, која је „превалила“ 96. годину, даровали су торту.

У Руми је Новка Мојић, покрајински секретар за социјалну политику и де-

мографију, уз сарадњу председника ове општине, Ненада Боровића, отворила манифестацију „Октобарски дани“ и присуствовала је свечаности коју су приредили корисници и запослени у Геронтолошком центру „Срем“.

У Кикинди ново одељење

Геронтолошки центар у Кикинди је уочи празника проширио своје услуге отварањем Одељења за дементна лица оболела од Алцхајмерове болести. Опремање и адаптацију овог одељења помогла је и покрајинска администрација са 1,1 милион динара. Према речима Новке Мојић, ово одељење за дневни боравак оболелих од Алцхајмерове болести прво је које је отворено у Војводини. С обзиром на то да је ова болест све присутнија, Покрајински секретаријат за социјалну политику планира отварање великог центра у Футогу ради помоћи оболелима од деменције.

Милена Раданов, директорка кикиндског Геронтолошког центра, рекла је да ће се у њиховом Дневном центру, на простору од преко 60 квадрата, радна терапија са корисницима одвијати у групама од највише 12 лица и под контролом неуропсихијатра. Тренутно је под терапијом 26 оболелих који су у блажој фази Алцхајмерове болести, са циљем да им се мождана моторика очува на затеченом нивоу. Дневни центар ће ове године користити само станари, а догодине ће бити отворен и за ширу популацију из општине Кикинда. Директорка Раданов планира да до тада опреме и специјално возило које ће пацијенте превозити из њиховог природног окружења до Дневног центра.

Мирослав Мектеровић

Геронтолошки центар у Кикинди

За уносно повртарство

Удружење пољопривредних произвођача „Банатска ленија“ у Кикинди основано је 2003. године и окупља више од двеста чланова који се претежно баве повртарством и воћарством. Удружење је основало кан-

целарију која информише, ажурира базу података и организује едукацију. Сарадња „Банатске леније“ са откупљивачима и прерађивачима обезбеђује сигурнији и дугорочнији пласман производа својих чланова.

Чланови Удружења пољопривредних произвођача „Банатска ленија“ представили своја достигнућа

НОВИ ПОГОН У ИРИГУ

Салата по белгијској технологији

Крајем септембра др Драгослав Петровић, покрајински секретар за науку и технолошки развој, отворио је у Иригу 79. погон нових технологија ДОО „Плантен“ који је суфинансирао овај секретаријат, и у којем је директно посао нашло 20 нових радника у производњи, и још 100 кроз разне видове кооперације.

Инвестициона вредност погона износи 75 милиона динара, а покрајинска администрација је за реализацију овог пројекта издвојила 20 милиона динара. Погон је снабдевен најсавременијом опремом за производњу салате на отвореном простору и користи хидропонску технологију из Белгије, која омогућава производњу 16 врста салата у осам турнуса годишње и даје изузетан

квалитет производа. Обим производње је око милион комада годишње, а највећи део производње ће се пласирати на тржиште ЕУ и мањи део у Србији. Планира се годишњи приход од 500.000 евра.

Током реализације пројекта „Дани пољопривреде“ Удружење је недавно приредило манифестацију „Моја башта“ у дворишту кикиндског Народног музеја. Своја достигнућа, поред домаћина, приказале су и њихове колеге из других војвођанских места. Били су заступљени реномирани светски брендови из области прехране и заштите усева, наводњавања, финансијског сектора, а „Моју башту“ су посетили и представници покрајинског Секретаријата и републичког Министарства пољопривреде.

Упркос кишовитом времену одзив гостију је био добар, а стручна јавност је скуп оценила успешним. И овог пута наглашена је неопходност да се у Кикинди отвори одељење општег смера средње пољопривредне школе, јер да би ова делатност била уносна, нужно је да савремени произвођач буде образован.

С. Завишић

ПОЖЕГА

Ливцима сигуран посао

Вишегодишња успешна сарадња између Ливнице „Пожега“ и пожешке Техничке школе, у раду на преквалификацији и обучавању незапослених са трећим степеном машинске струке, добила је прави епилог на почетку нове школске године. Захваљујући договору и сарадњи Министарства просвете Владе Републике Србије и фирми из привреде, у пожешкој Техничкој школи почело је да ради огледно одељење новог образовног профила ливца – калупар.

Карактеристика огледних образовних профила је да ученици имају знатно више часова практичне наставе него у обичним одељењима средњих школа. Ученици ће се школовати по тригодишњем програму, а из Ливнице је најављено да су спремни да свим полазницима нововведеног образовног профила обезбеде и стипендије. Оно што је још више обрадовало ученике, будуће ливце – калупаре, јесте спремност познате пожешке фирме да, после успешно завршеног школовања, свима обезбеди и сигурно запослење у том предузећу у коме је стално отворен конкурс за раднике овог профила. Ученици који буду примали стипендију биће обавезни да раде две године у Ливници „Пожега“ и за то ће примати плату.

Сарадња пожешке Техничке школе и Ливнице може бити пример многим како би требало школовати кадар који је потребан локалној привреди, да не би ученици после завршене школе узалудно трагали за послом или годинама чекали на евиденцији незапослених. Школовање кадрова за дефицитарна занимања у појединим срединама показало се као веома добро, а то се посебно односи на машинске, техничке и пољопривредне школе.

Милан Павловић

М. Мектеровић

ИЗУЧАВАЊЕ О НАЈСТАРИЈИМА ПОСТАЈЕ НОВА ГРАНА ДЕМОГРАФИЈЕ

Легитимизација дуговечности

Најважнији су гени,
активност
и оптимизам

Живот почиње у седамдесетој! Ако не верујете, погледајте (и угледајте се) на следеће примере.

Ринго Стар, онај „Битлс“ који удара по бубњевима, прославио је почетком прошлог јула 70. рођендан свирајући на једном концерту, где је изјавио да је његов идол џезиста Б. Б. Кинг, који се не раздваја од гитаре иако му је 85.

У ту улогу могао је да стави и Клинта Иствуда, који и даље режира, иако је напунио 80.

Боб Дилан који је, певајући као младић, летос одушевио публику у београдској „Арени“, прославиће и идући, 70. рођендан, на концертима на којима ће свирати и своју нумеру „Останите млади заувек“ (May you stay forever young). И Пол Сајмон, онај из чувеног дуета „Сајмон и Гарфанкл“ (сећате ли се седамдесетих и мелодије Mrs. Robinson, Sound of Silence и Bridge Over Troubled Waters), догодине ће имати прилику да схвати право значење свог хита „Како је чудно имати 70“...

Мик Џегер, данас најстарији (67) и најпознатији активни

Ринго Стар

рокер на свету, некада давно је изјавио да ће радије бити мртав него певати Satisfaction у четрдесет петој. Наравно, та легендарна песма је и

даље незаобилазна на свим његовим наступима.

Уметници, или другачије речено креативци, спадају по правилу у оне који никад не одлазе у пензију. А у проучавању фактора дуговечности наука је давно већ указала да је један од њених

важнијих предуслова да се остане друштвено и ментално активан колико год је то могуће.

У првој декади 21. века дуговечност је постала веома актуелна тема, са социјалног, економског и медицинског становишта. Више пута смо писали о томе да је Европска комисија недавно препоручила свим чланицама ЕУ да границу за формално пензионисање постепено подижу до 70 година, да би се стабилизовали у свим земљама угрожени пензијски фондови, чији се дефицити продубљују између осталог и зато што пензионери све дуже живе.

Иако националне статистике о очекиваном животном добу у развијеном свету показују да се оно стално продужава, границе су и даље између 70 и 80 година. Али оно што демографи посебно запажају и на шта све више обраћају пажњу, јесте повећање оних који „догурају“ до стоте, па и преко тога.

Проучавање дуговечности и својеврсна „легитимизација“ заиста поодмаклог животног доба тако постаје и нова грана демографије. Тиме се у свету данас најтемељније бави Gerontology Research Group (Група за истраживање геронтологије) чије је седиште у Лос Анђелесу, и која пружа услуге и Гинисовој књизи рекорда, проверавајући веродостојност онога што тврде кандидати за постигнуће у овој категорији.

Гинисова књига рекорда категорију „најстаријег човека на планети“ има од 1995. године. До данас, рекорд који је поставила Џин Клемент, која је 1997. умрла у 122. години, није надмашен. Титула је из руке у руку у међувремену прелазила 17 пута, али ниједан рекордер од тада није „превазишао“ Клементову. Само је један прославио 118. рођендан.

Тренутни рекордер је Евгенија Бланшар, из француске територије Сен Бартоломеј, која је прошлог фебруара на рођенданској торти имала 114 свећица.

Центар у Лос Анђелесу тврди, међутим, да сасвим сигурно постоји неко још старији. У земљама где се воде поуздане матичне књиге рођених данас наине живи тек 800 милиона људи, или само једна осмина човечанства. То значи да је сасвим извесно да на свету има бар осам пута више оних који су доживели 110 година – и иду даље.

Боб Дилан

Али, постоји још један куриозитет – прошлог јула, када је издат још актуелни извештај овог центра, наведено је да је у том добу евидентирано седамдесет пет жена и само три мушкарца.

Једно од објашњења за пораст броја супердуговечних јесте и напредак гериијатрије. Само у Америци је у последњих пет година, према проценама тамошњег Бироа за становништво, број стогодишњака порастао 32 одсто.

Мик Џеџер

Као законитост се, међутим, појављује чињеница да они који здрави доживе 70 или 75, имају велике шансе да још дуго буду у доброј форми. Захваљујући својим активностима, организму и, наравно, добрим генима.

Медицина и даље нема одговор на питање где је уствари она биолошка граница после које се живот сматра чудом. Једно од објашњења за то је и што нема довољно великог узорка суперстарих људи на једном месту да би се то детаљно проучило.

Медицина се иначе све више бави и једним новим питањем: како да званично дефинише узрок смрти – од старости. Све више дуговечних наине умире без очигледних знакова неке болести, па дакле и без непосредних узрока смрти. Просто ископне, природа учини своје, али то још није у регистру званичне категоризације Светске здравствене организације, која ће овај проблем на дневни ред ставити већ идуће године.

Милан Бекин

ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР „СРЕМ“ У РУМИ

Обележен дан старих

Међународни дан старих и почетак месеца солидарности са старим лицима на пригодан начин обележили су првог октобра и корисници, запослени и гости у румском Геронтолошком центру „Срем“. Програм је започела корисница Весна Мићковић стиховима о Руми, а потом је говорила директорка установе.

– Стари овде живе пун живот, а нама је жеља да покажемо да старост може бити достојанствена и лепа. Предстоји нам реализација нових пројеката везаних за отворене облике социјалне заштите, као што су формирање клубова, кућна нега и помоћ у кући – истакла је Марија Станојчић Срака, директорка ГЦ „Срем“.

На скупу се чуло, такође, да у реализацији пројеката ГЦ „Срем“ има подршку локалне самоуправе.

– Геронтолошки центар постоји 35 година, а бројна признања која је добијао најбоље сведоче о квалитету услуга које пружа – нагласио је Ненад Боровић, председник Скупштине општине Рума и покрајински посланик.

На свечаности у Руми речено је и да се о старијима води рачуна током целе године, а не само у месецу солидарности.

– У Војводини се налази 27 установа за старе које су у изузетно добром стању, а румска је једна од најлепших и најочуванијих. Чињеница је да у домовима имамо све више зависних корисника, да болују од Алцхајмерове и Паркинсонове болести, али и да се животни век продужава. Покрајинска влада ће се трудити да и убудуће обезбеди средства и помогне установама за смештај старих лица – рекла је у Руми Новка Мојић, покрајински секретар за социјалну политику и демографију.

Гости из Новог Сада и Руме

Олга Адамовић

Међу гостима на свечаности у Геронтолошком центру „Срем“ били су и Рада Митровић, директорка Покрајинског завода за социјалну заштиту, Стеван Арамбашић, заменик покрајинског омбудсмана, Горан Вуковић, председник општине Рума, и Светислав Дамјанчук, начелник Одељења за друштвене делатности.

Међународни дан старих у румском Центру био је повод и за промоцију две збирке песама њихових корисника Емилије Миљковић и Милоша Мијушковића, који су говорили своје стихове. О њиховој поезији свој суд је дала и професорка књижевности Биљана Николић.

Нада Пошарац, социјална радница у ГЦ „Срем“, уручила је поклоне корисницима који тамо бораве 10, 15 и 20 година. Дарове је добило и петнаесторо корисника који имају преко 90 година. Међу њима су и сестре Адамовић, Олга (99) и Велинка (91), које су у овај центар дошле 1991. године из Вуковара. Обе су покретне и доброг су здравља.

У програму поводом Међународног дана старих учествовао је и хор ГЦ „Срем“.

Гости су након тога обишли објекат „Ц“ у којем су смештени зависни и полувисни корисници, а на крају је демонстриран и новоуведени систем јављача пожара, који омогућава да се у овом објекту живи безбедно.

И последњи празник сведочио је да се у Геронтолошком центру „Срем“ веома брине о корисницима и да он с правом носи епитет једне од најбољих установа за старе у Србији.

Д. Р.

ОБОЉЕЊА ШТИТАСТЕ ЖЛЕЗДЕ

Златиборска клима одговара оболелима

Синдром уморне домаћице

После шећерне болести, проблеми са штитастом жлездом налазе се на другом месту међу ендокринолошким болестима. За сада се не зна конкретан узрок настанка обољења штитасте жлезде, али стручњаци сматрају да је, уз наследни фактор и изложеност зрачењу, стрес главни фактор ризика. Осим космичког зрачења, туморима штитасте жлезде допринео је и Чернобил, али и примена рендгенског зрачења у медицини и дуготрајан боравак у зони зрачења.

Стрес – главни узрочник

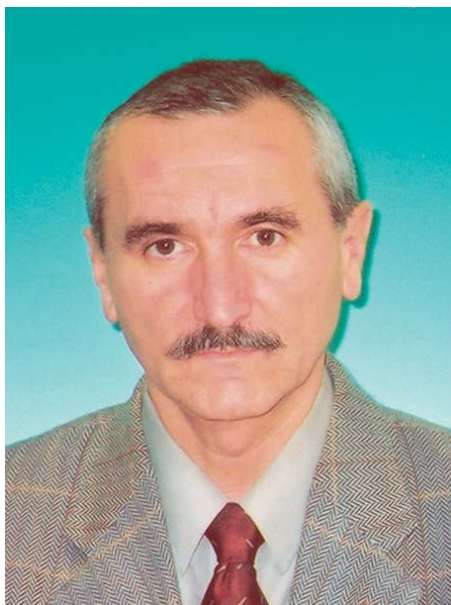
Двадесетпетогодишња Крагујевчанка Милена Јанковић каже да јој је одмах по дијагностиковању поремећаја функције штитасте жлезде постало јасно да је оперативни захват неизбежан:

– Штитаста жлезда ми је била јако увећана. На њој је било неколико чворова који су, чинило се, сваким даном били све већи. Стриктно сам се придржавала прописане хормонске терапије коју ми је ендокринолог с временом повећавао. Међутим, резултати контрола хормона су били све лошији, опште стање ми се погоршавало, тако да ми је на једној од редовних контрола предложено да хируршким путем уклоним штитасту жлезду. Сада пијем еутирокс и знам да ће ми он бити неизбежан пратилац до краја живота. Можда бих морала да се због тога нервирам, али не желим. Нервоза ме је довде и довела – прича Милена Јанковић.

Њена суграђанка, педесетпетогодишња Верица Бракус каже да пре операције није осећала никакве посебне тегобе

које би указивале на поремећај функције штитасте жлезде. Малаксалост и нервозу је, каже, доживљавала као нешто што је уобичајено за њено старосно доба:

– Три-четири године пре операције почели су да ми се јављају чворови на штитастој жлезди, којим нисам знала узрок

Проф. др Александар Диклић

док нисам урадила ултразвучни преглед. Нисам имала никаквих специфичних проблема, осим малаксалости и нервозе, а и крвни притисак је почео да ми варира. Све то сам везивала за климакс. Међутим, и поред терапије чворови су почели нагло да се увећавају. Операција је одлично урађена. Гласне жице су ми очуване, а једино сам тешко поднела анестезију – каже Верица Бракус.

У последњих десетак година у Србији је регистровано повећање броја оболелих од штитасте жлезде. Код одређеног броја пацијената лекари дијагностикују и различите форме тумора. Све чешће оболевају жене у репродуктивном периоду, а стрес је окарактерисан као главни фактор ризика за поремећај функције штитњаче

Статистика говори да жене чешће оболевају од штитасте жлезде, због чега је болест добила назив „синдром уморне домаћице“. Ендокринолог у Клиничком центру у Крагујевцу, др Драгана Бубања, упозорава да поремећај функције штитасте жлезде више не познаје нити признаје старосне границе, јер се у последње време јавља и код млађих особа:

– Смањена функција штитасте жлезде и настанак нодуса или чворића на штитњачи су појаве које данас чешће виђамо у пракси него раније. За разлику од претходних деценија, када су се ови поремећаји јављали код особа женског пола средњег животног доба, данас су они чести и код млађих особа, и то код жена у репродуктивном периоду, мада ни мушкарци нису поштеђени. Стрес је веома важан фактор који доводи до оштећења штитасте жлезде. Особе склоне стресу су, наравно, подложније оболевању. У одређеним стањима, када је појачана функција штитасте жлезде, симптоми попут нервозе, убрзаног рада срца и знојења, указују и на узрочно-последичну везу са стресним стањем – наглашава докторка Бубања.

Привид о порасту броја оболелих

У Центру за ендокрину хирургију Клиничког центра Србије годишње се због малигних и бенигних обољења ендокриних органа уради од 800 до 1.000 операција. То се односи и на обољења паратиroidних жлезда, надбубрега и ендокриног панкреаса. Од тог броја обави се 700-800 операција дегенеративних обољења штитасте жлезде, од чега че-

твртину чине болесници са малигним обољењима. Међутим, повећање броја оболелих од штитасте жлезде је привидно, јер се ова обољења данас лакше откривају уз помоћ савремених дијагностичких метода, каже ендокринохирург у Центру за ендокрину хирургију Клиничког центра Србије и ванредни професор на Медицинском факултету у Београду, проф. др Александар Диклић:

– Промене у штитастој жлезди које можемо да напипамо налазимо код пет одсто људи који су иначе здрави, док ултразвук открива такве промене у тридесет до педесет одсто случајева. Да није ултразвука, многи не би ни знали да имају промене у штитастој жлезди. Од свих промена, малигни тумори су веома ретки, ређи од 1:1.000. Апсолутни број тумора, како малигнух, тако и бенигнух, јесте у порасту, али се њихова структура у последњих двадесет година у нашем региону променила. Тумори се данас раније откривају, успешније се лече, тако да се скоро и не сусрећемо са неизлечивим облицима, пре свега захваљујући јодирању соли, која је променила структуру тумора, али и раном

Ово обољење је најчешће код жена

оперативном лечењу – каже др Александар Диклић.

Први описани случај хипертиреозе – Гравес Базедовљеве болести, јавио се код жене инвалида, после стреса када је у колицима пала низ степенице.

– Стрес је чинилац који покреће поремећај имунитета и настанак аутоимуних болести, међу којима је и хипертиреоза. Нелечена хипертиреоза за последицу има оштећење срца и компликације које се с временом нагомилавају. Аутоимуна хипертиреоза се лечи на три начина, а један од њих је оперативно уклањање штитасте жлезде. После операције пацијент је принуђен да узима хормон штитасте жлезде у таблетама, једном дневно. Ако то изузмемо, квалитет живота тих људи није промењен, а примена лека не спречава пацијента да буде олимпијски победник у било којој дисциплини – додаје професор Диклић.

Оперативно лечење штитасте жлезде је кључни вид терапије код сумње на малигни тумор. Оно се, равноправно са другим начинима лечења, примењује код хипертиреоза, док је једини начин лечења када су у питању компресивне сметње због енормно увећане жлезде. Естетски изглед није обавезан разлог за операцију. У свим специјализованим центрима оперативне компликације су врло ретке и јављају се у свега неколико процената, и то у виду промене боје гласа и недостатка калцијума који се надокнађује таблетама и Де витамином.

Степен излечења највећег броја малигнух тумора је око деведесет процената, тврде стручњаци.

Од 1951. године код нас је успостављен програм превенције дефицита јода, који подразумева да сва кухињска со мора бити јодирана. Међутим, у последњих двадесетак година, нарочито за време рата на тлу бивше СФРЈ и санкција, у нашу земљу је стизала со из Грчке, Румуније, Словачке, Пољске и других земаља, и то не као кухињска со, већ као неоплемењени кристали натријум-хлорида.

Милош Сантрач

ТРСТЕНИК

Лабораторијске анализе и у селима

Однедавно узорци за лабораторијске анализе могу да се узимају и у сеоским амбулантама трстеничке општине – у Милутовцу, Медвеђи, Стопањи и Великој Дренови. Код непокретних болесника, на основу упута лекара, узорци се узимају код куће. Према речима Мирјане Миљковић, главне сестре у трстеничком Дому здравља „Др Сава Станојевић“, књижице се примају до осам часова, до девет се пацијентима узимају узорци, а резултати се прослеђују њиховим изабраним лекарима. Приоритет имају хитни случајеви и деца, док други пацијенти чекају на ред и јављају се по позиву са шалтера. Међутим, и поред теренског рада, у трстеничком Дому здравља на узимање узорака свакодневно чека велики број пацијената, међу којима су и деца.

Д. И.

Пројекат вредан милион и по динара

Дом здравља „Др Сава Станојевић“ у Трстенику конкурисао је за пројекат „Помоћ старим самачким домаћинствима“. Према речима директора ове здравствене установе, др Радована Поповића, у трстеничкој општини је 250 таквих лица, а вредност поменутог пројекта је око милион и по динара. Када пројекат буде одобрен, стара лица ће имати изабраног лекара и посебан медицински третман у неколико области. У пројекту ће учествовати и локална самоуправа.

– Од октобра ове године па у наредних девет месеци бићемо на реду и за доделу компјутера и рачунарске опреме. Треба да стигне осамдесет компјутера који ће бити подељени не само у Дому здравља, него и по сеоским амбулантама. Тада ће рад са пацијентима бити много квалитетнији, а лекари ће рецепте писати на основу електронског здравственог картона – рекао је др Поповић.

Д. Ивановић

Јесен на столу

Пуњени шампињони

(за четири особе)

Време припреме: 50 минута

Састојци: 20 већих шампињона, један плави патлиџан средње величине, четири кашике маслиновог уља, 100 г ораха, 100 г ситно исецканог свежег першуна, 100 г моцареле, со и бибера.

Припрема: Шампињоне очистити влажном крпом, одсећи дршке, исецкати их и заједно са главицама шампињона оставити са стране. Ољуштити патлиџан, исецкати га на коцкице, посути кашиком соли и оставити 15 минута са стране да пусти сав сок. Патлиџан потом испрати хладном водом и поново добро оцедити. Загрејати уље у тигању, ставити коцкице патлиџана и пржити седам минута, повремено мешајући. Додати уситњене дршке шампињона и наставити динстање још око пет минута или док печурке не омекшају. Скинута са рингле и додати исецкане орахе и першун, посолити, побиберити. Главице шампињона обилато напунити припремљеним филмом и по врху посути измрвљену моцарелу. Пуњене шампињоне поређати на плех обложен папиром за печење и пећи 20 минута у загрејаној рерни на 180 степени.

Језик у црвеном сосу

(за четири особе)

Време припреме: 60 минута

Састојци: килограм јунећег језика, 500 г црвене паприке, једна љута папричица, 500 г кромпира, лорбер, бибера у зрну, со, брашно.

Припрема: Језик добро опрати, неколико пута у хладној води, па ставити у експрес лонац са кашичицом соли, два листа лорбера и десетак зрна бибера. Кувати око сат, сат и по. Кад се скува, језик ољуштити па исећи попречно на комаде дебљине прста. Воду у којој се кувао не бацати, јер је неопходна за сос.

У шерпи, на мало уља, пропржити кашкику брашна па полако, пазећи да се не

згрудва, налити још врућу процеђену супу од језика. Кад се сос згусне убацити паприку исечену на трачице, па кувати док паприка не омекша, али да се не раскува.

Режњеве језика и кувани кромпир поређати у већу чинију за сервирање па прелити сосом и посути сецканим листом першуна.

Фантастично поврће

(за четири особе)

Време припреме: 30 минута

Састојци: 200 г шаргарепе (3-4), 100 грама целера, две зелене паприке, једна црвена паприка, две велике главице црног лука, 300 г тиквица (две тиквице), 200 г ситних шампињона, два велика парадајза, 200 г шпагета, уље, со, бибера, бело вино, соја сос, суви биљни зачин, мајчина душица, мирођија, кашичица брашна.

Припрема: Шаргарепу, целер, паприке и тиквице насећи на што дуже штапиће и не мешати припремљено поврће. Лук насећи на дебље колутове, па раздвојити на прстенове. Парадајз ољуштити и исецкати на коцкице. Шпагете скувати, оцедити и оставити по страни. На мало уља пропржити шаргарепу 3-5 минута, зачинити по укусу и извадити. Ставити печурке, зачинити и извадити чим сва вода уври. Затим ставити паприку и целер, додати мало уља, зачинити и пржити два минута, па извадити. Ставити тиквице и лук, зачинити, пржити два минута, па вратити све поврће. Долити мало белог вина и кашкику соја соса, брашно и промешати. На крају додати парадајз и скуване шпагете и кувати уз окретање још минут-два.

Секелји гулаш

(за четири особе)

Време припреме: 60 минута

Састојци: главица црног лука, 250 г мешане зелени, 500 г свињског меса без костију, три бабуре, алева паприка, бибера, со, першунов лист.

Припрема: Главицу црног лука ситно исецкати, посолити, па продинстати на уљу док се не зацакли. Очишћену зелен (шаргарепа, пашканат и першун), као и мањи корен целера, исецкати на коцкице и додати луку. Динстати уз обазриво додавање воде и мешање. Током динстања додати и кашичицу зеленог бибера. Динстати око пола сата док коренасто поврће не омекша.

Месо исецкати на коцкице, бабуре на трачице, па све сјединити, по потреби досолити и зачинити кашичицом слатке алеве паприке, па наставити динстање док месо не омекша а вишак воде не уври. На самом крају у гулаш убацити још пола везе сецканог першуновог листа.

Напомена: Када је гулаш готов, можете додати милерам или павлаку.

Кестен торта

(за четири особе)

Време припреме: 30 минута

Састојци: за кору – 250 г млевеног кекса, 250 г кестен пиреа, 150 г маргарина, 100 г шећера у праху, 100 г млевених ораха, 50 мл рума.

За први фил: 250 г кестен пиреа, 100 грама маргарина, 100 г шећера у праху, 250 г млевених ораха, 50 мл рума, 100 мл воде, три кесице ванил-шећера, 100 г отопљене чоколаде.

За други фил: 500 мл слатке павлаке, 50 г шећера у праху, 50 г чоколаде.

Припрема: Улупати пенасто маргарин са шећером у праху, па додавати преостале састојке за кору. Добро измешати и растањити у калупу (или округлом тањиру за сервирање). Млевене орахе прелити кључалом водом у којој је претходно растопљен шећер и ванил-шећер. Маргарин умешати у орахе, додати кестен пире, рум и растопљену чоколаду, те масом премазати кору. Преко охлађеног колача нанети улупану слатку павлаку са шећером, па нарендати чоколаду.

Припремила: С. С.

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

И ово ће проћи...

Загубиле су се старе вредности, а стигли нови богови у човечијем облику, оличени у новцу, у моћи коју сила проповеда. Тако их је много да обичан човек више не зна коме да се моли, од кога да стрепи, чију казну да очекује

Још давно сам, чедо моје, када су владали тешки дани, од старих људи често слушала речи: „И ово ће проћи“... И пролазило је, као што ни радосни дани и благодатање нису дуго обитавали у овом поднебљу. Смењивале су се родне са гладним годинама, суше са поглавама, ратови и примирја, смрти са рођењима. Круг се на крају увек затварао.

Мало ко је у обичном народу размишљао о томе зашто је уопште стигао на овај свет. А и они којима би то пало на памет да питају, добијали су једноставан одговор да је то Божја воља.

И дуго смо, дете моје, имали тог једног Бога коме смо се молили и захваљивали за хлеб наш насушни којег је, бар у нашим крајевима, увек било. И Његове смо се казне плашили да ће задесити што нас, што потомке, будемо ли чинили грех. А и кад га чињасмо, кајали смо га кроз пост, молитве, исповеди и тражење опроста због сагрешења нашега.

Од када су, после оног рата, забранили народу и Бога, и крсну славу, и Ускрс и Божић, порасле су генерације које се нису уздале у милост Божју, али нису имале ни страха од казне Његове, ни радости због добротинења.

Загубиле су се старе вредности, а стигли нови богови у човечијем облику, оличени у новцу, у моћи коју сила проповеда. Тако их је много да обичан човек више не зна коме да се моли, од кога да стрепи, чију казну да очекује. Оно чега сада у Србији има – боље да га нема!

Али, као што рекоше стари људи: и ово ће проћи...

Проћи ће, чедо моје, као што прођоше и године твога школовања, и месеци у којима си се јављала на конкурсе и тражила посао од врата до врата. Нема за тебе, као ни за многе из твоје, и старијих генерација. Нема ни за људе чије су фабрике продале којекоме и за којешта, па не могу ни децу да прехране, а камоли школују...

Али зато има много демократије уз коју иде и толеранција. Та модерна реч толеранција, љуби те баба, има сличан смисао као она од старица – трпељивост. Само што нас та толеранција, од које нам зависи пут до кандидата за Унију, тера да трпимо оно што при здравој памети или власти никад не бисмо. Убеђују нас да је природно оно што са природом нема везе, а ако то не прихватимо онда смо примитивни, глупи,

пи, заостали и насилни, и због тога опасни по околину. Ако немамо толеранцију за све што нам сервирају или отимају, онда нисмо способни за живот у складу са нормалним и цивилизованим светом, који поносно парадира.

Није Иво Андрић случајно добио ону Нобелову награду. Још је ономад (баш као да је знао докле ћемо доћи), записао: „Дуготрајно робовање и рђава управа могу толико збунити и унаказити схватање једног народа да здрав разум и прав суд њему отанчају и ослабе, да се потпуно извитопере. Такав поремећен народ не може више да разликује не само добро од зла, него и своју сопствену корист од очигледне штете“.

Ја ти, дете моје, не могу са сигурношћу рећи је ли народ отупео, или се прави блесав па као не разуме да смо дотерали цара до дувара, или мисли да се ту више ништа не може учинити, па ћути, и чека...

Ти, љуби те баба, немој да чекаш – ни на бироу за посао, нити да овде неко испаметни. Ови на власти и даље ће политичарити, процењивати коалиционе капацитете и страначке донаторе, давати силне паре страним инвеститорима за отварање радних места, ослобађати кривице криминалце и отпуштати за тајкуне неподобне државне службенике...

Иди, дете моје, као што си намерила у бели свет. Не обазир се ни на матер ни на оца што ће бринути због тебе и што ћеш им недостајати; немој мислити ни о томе како сам ја овде сама, и како тугујем што ме не посећујеш, и што више немам коме да приповедам. Када ти у страниј земљи пронађеш посао или два, па будеш имала новаца и за тај мастер што ти отац и мати овде не могаше платити, пошаљи ми писмо са адресом да знам да си добро, и да ти отпишем.

Ево, обећавам да ћу код кума Стеве учити на компјутер, па ћемо се дописивати до миле воље! А кад нам дођеш у посету и седнемо уз топлу фуруну, опет ће ти причати бака.

Унука Ика

КОМПАРАТИВАН ПОГЛЕД
НА ПЕНЗИЈЕ И ЗАРАДЕ

Европа и САД: пензије као половина плате

Просечна пензија у земљама Европе и САД се креће, углавном, око половине просечне плате, мада се државе међусобно доста разликују по устројству пензијских система. Према најновијој дата-бази, прикупљеној и обрађеној у Чешкој за потребе тамошње пензијске реформе, Аустрија, Немачка, Белгија и још неке земље имају ограничену висину плате за обрачун пензија, док у Пољској и Русији таквих ограничења нема. А на сасвим трећој страни, Британци и Американци се знатно више од других ослањају на допунско пензијско осигурање поред државне пензије.

У Аустрији је ове године максимална пензија утврђена на 2.826,47 евра, а медијан пензије износио је 1.363 евра (медијан дели пензионере на две једнаке групе – једна половина има пензије изнад тога, друга испод). Медијан бруто плате износи 2.021 евро месечно, што значи да медијан пензије достиже 67 процената плате! (О Аустрији као пензионерском рају „Глас осигураника“ је већ писао.) Од 2005. године Аустријанци имају индивидуалне пензијске рачуне, а утврђен је и плафон изнад кога се не обрачунавају пензијски доприноси, и он износи 4.110 евра.

У Немачкој је висина државне пензије лимитирана на 2.200 евра, али до ње могу да „добаце“ само људи који су имали веома високе плате у дугом периоду. Од двадесет милиона немачких пензионера такву државну пензију ужива свега њих око две хиљаде. Просечна нето пензија за пуни стаж и 65 година живота износила је лане зачуђујуће мало – 742 евра. Просечна месечна бруто плата у истом периоду била је 3.141 евро. Дакле, просечна пен-

зија је износила свега 23 одсто бруто плате! Но, зато се и Немци све више окрећу приватним пензијским фондовима.

У Белгији се доприноси за пензију не обрачунавају изнад 1,5 просечне плате, која износи око 2.500 евра. Оно што човек заради изнад границе од 45.000 евра годишње не укључује се у обрачун пензије. Истовремено, пензија не сме бити испод 60 одсто просечне плате коју је новопечени пензионер примао док је радио. Међутим, због постојања лимита за обрачун пензијског доприноса многи људи с високим платама имају, ипак, пензију која је испод три петине њихове плате. Ипак, у мају сваке године сви белгијски пензионери добијају регрес за годишњи одмор у износу од 560 до 700 евра. Људи који су у пензији и даље могу неограничено да раде, а пензија им се не умањује све док годишња зарада не пређе 26.000 евра.

У Пољској плафона за обрачун пензије нема – тамо је просечна пензија 1.624 злота, тј. око 410 евра, док је просечна бруто плата 3.710 злота, односно око 940 евра. Дакле, пензија у овој земљи чини око 44 посто плате.

У Британији је обрачун пензија доста компликован. Основна државна пензија је 4.800 фунти годишње и иста је за све који су радили одређен број година. Доприноси за ове пензије су обавезни и повећавају се према расту цена, а не према расту зарада. Осим тога, постоји и тзв. друга државна пензија која одражава висину плате и чини око четвртину зараде у најбоље плаћеним годинама радног стажа. У целини, просечни пензионер на Острву прима годишње 12.150 фунти, тј. око половине просечне плате која износи, зави-

сно од начина обрачуна, између 21.000 и 26.000 фунти. Основна државна пензија чини, дакле, само трећину, остатак притиче из друге државне пензије и још више из штедње у пензијским фондовима.

У Русији нема никаквог лимита када је реч о висини пензије. Пензија за пун стаж у просеку износи 8.180 рубаља (око 195 евра), а старосна 4.611 рубаља (око 110 евра). Ова прва пензија не достиже ни половину просечне плате која износи 20.158 рубаља (око 480 евра), а старосна ни четвртину.

Лане је премијер Владимир Путин обећао да ће ове године пензије порасти за чак 46 одсто како више ниједан пензионер не би живео испод прага животног минимума. У Русији управо почиње пензијска реформа, ослоњена на пензијске фондове.

Запослени у САД стичу право на државну пензију са напуњених 65 година (граница се поступно повећава на 67). Да криза ни тамо брзо не пролази говори податак да се државни пензијски фонд после три деценије ове године први пут нашао у губитку, а још већи губици се очекују после 2015. Но, кичму система чине пензијски фондови. Нема никаквих ограничења колико се у пензијски фонд може уплаћивати и, следствено томе, колика може бити нечија пензија.

Иначе, просечна годишња плата у Сједињеним Државама 2008. године износила је 54.698 долара, а пензија 28.881 долар. Другим речима, просечна пензија је износила нешто изнад половине просечне плате. И то је, уствари, она најчешћа пропорција.

Милан Лазаревић

Радно време по жељи

Клизна сатница једна од најпривлачнијих погодности које велике компаније нуде запосленима

„На послу ми је одлично“, похвалила се у првом мејлу пријатељицама млада Београђанка која је од септембра на једногодишњој специјализацији у великој швајцарској фармацеутској компанији. „Радно време могу да бирам, осам сати било кад, од шест ујутру до осам увече.“

Погодност коју нуди ова компанија није ексклузивна. Све је више фирми у свету које, зависно од врсте посла, омогућавају запосленима слободу избора времена, а често и места обављања радних обавеза. Мада и даље базична, и синоним за канцеларијску једноличност и рутину, фамозна сатница од девет до пет више не представља једини часовни распон.

Ново доба, нови људи и немилосрдна кадровска утакмица наметнули су и нова правила. То поготово важи за места у корпоративној хијерархији где се траже најталентованији играчи. Они се

неће привући само добром платом која се подразумева. Поред зараде, од великог, често и пресудног значаја је еластичност дневног распореда и могућност располагања својим временом.

Према истраживањима спроведеним у Сједињеним Државама, сваки трећи радник флексибилност радног времена сматра одлучујућим приликом избора посла или промене радног места. Велика годишња студија релевантне институције (Друштво за управљање људским ресурсима, SHRM) показује да ту врсту повољности даје чак 49 одсто компанија. Сам термин флексибилност покрива, међутим, више форми радног комбиновања. Уз избор сатнице, ту спада и „рад на даљину“ (од куће), затим „компресована недеља“, кад се цео посао обави за три или четири дана, а један или два узму слободно, па „само резултат“, када се од запосленог једино тражи да уради посао, а све остало је на њему, или „флексибилна пауза“ у значењу прескакања или скраћења паузе за ручак и потоњег збирања слободних сати.

Варијације су многобројне. У Аустралији, како може да се прочита на интернет страницима посвећеним овој теми, термин „флекс(тајм)“ најчешће се односи на праксу прикупљања прековремених радних сати.

У Британији је то питање ове јесени актуелизовано мерама нове коалиционе владе усредсређеним на породичне олакшице. Са 16 на 18 година подигнута је старосна граница за децу чији родитељи могу да затраже флексибилно радно време, а уједно је најављено да ће до краја године бити донет план који ће обухватити све запослене, независно од родитељског статуса.

– Компаније остају без јако много талентованих стручњака који су принуђени да се опредељују између радног места и подизања деце. Заједно са људима из бизниса радићемо на промени, да буде боље и послодавцима и запосленима и привреди – образложила је овај потез Лин Федерстон, министарка за једнакост у кабинету Дејвида Камерона.

Ова најава није дочекана са одушевљењем у пословним круговима који иначе неговују због оптерећености бирократијом и честих промена у радном законодавству, и сматрају сувишним формализовање нечега што је и до сада постојало у пракси, пре-

ма потребама. Поготово, како је констатовао Алистер Тебит из лондонског Института директора, што нема назнака да ће проширење права водити флексибилнијим радним могућностима.

Теже је, међутим, оспорити тврдње о повољним ефектима флексибилног радног времена на комплетно човеково физичко и ментално здравље. Према збирној америчкој студији урађеној на основу испитивања 16.600 радника током шест месеци, благотворни утицај огледа се у нижем крвном притиску, уједначенијем раду срца, бољем квалитету сна и мањем замору током дана.

Расположиви резултати ипак нису довољни да би се инсистирало на директној вези између еластичног радног распореда и психофизичког стања, преноси агенција Ројтерс напомену стручњака. Међутим, смањење стреса је евидентно. А с обзиром на то да се увелико зна шта „тај“ ради организму, није тешко закључити да тамо где се човек мање нервира, постоје веће шансе да му ни притисак не скаче, нити срце прескаче.

Другим речима, одсуство стреса благодет је сама по себи, а тајна је у бољој контроли над својим радним даном, временом и заправо самим животом.

Д. Драгић

СЕЛО У СРБИЈИ

У Србији тренутно на селу живи око 800.000 домаћинстава, а од оних који живе од пољопривреде две трећине има поседе до три хектара. То је недовољна комерцијална површина за приходе који би донели пристојан стандард и разлог што људи на селу представљају најсиромашнији слој становништва. Према проценама, у селима у Војводини испод прага сиромаштва живи 20 одсто становништва, а у југоисточној Србији око 38 одсто. Као комерцијалне пољопривредне површине сматрају се оне веће од 15 хектара али њих поседује тек 3,1 одсто власника. Зато се може констатовати да уситњеност земљишног поседа представља озбиљан ограничавајући фактор раста продуктивности пољопривредне производње.

Прва асоцијација зашто у Србији нема више средњих и великих поседа вероватно се везује за ограничења из периода социјализма кад је посед домаћинства ограничен на максимум 10 хектара пољопривредног земљишта. То ограничење, које ће престати да важи тек крајем осамдесетих година прошлог века, сигурно је зауставило тржишно укрупњавање приватних поседа. Суштински разлог данашњег постојања тако бројних ситних пољопривредних поседа лежи у процесима подстакнутим законским решењима још из периода аграрне реформе између 1830. и 1839. године којом је укинута старо османско аграрно уређење а српски сељаци добили право власништва над земљом. Реформу ће пратити и додатни закони са далекосежним негативним последицама.

Закон о окућњу

У намери да стане на пут презадужености, присилној продаји и осиромашењу становништва на селу, кнез Милош Обреновић је Законом о окућњу из 1836. године забранио задуживање егзистенцијалног минимума који су чинили: кућа, башта, два

Од уситњавања до напуштања

вола и једна крава. Како је Грађански законик из 1844. омогућио слободну деобу породичног поседа, дошло је до уситњавања сеоског имања које у дугом року није могло гарантовати егзистенцијални минимум многим српским сељацима. Овај Законик је, иначе, задржао појмове о заједничком породичном поседу из обичајног српског права

где „сва добра која се налазе у кућној заједници, и сва имовина, не припада појединцу, већ свима заједно, и све оно што неко створи у задрузи није створио за себе него за све“.

Смернице задате Законом о окућњу, са мањим допунама, остале су на снази све до Другог светског рата. Пред крај 19. века ограничена је про-

даја земљишта мањег од 3,45 хектара, са стамбеним простором, стоком за вучу и инвентаром. Овај посед се није могао оптеретити хипотеком или отуђити због презадужености чиме су ограничене продаје из нужде. Наследним правом настало је уситњавање поседа до крајњих граница, па је највећи број радно способног становништва остао везан за земљу на малом поседу од којег људи нису могли „ни да живе ни да мру“. Између два светска рата извесни изузеци са продајом имања дозвољени су 1929. године с почетком велике светске економске кризе.

Сиромаштво као судбина

Забрани продаје имања били су подложни сви који су имали мешовите приходе од заната и пољопривреде, па је окућје задржавало и оне храбрије и предузимљивије који су већ видели да ту нема напретка. Висока везаност радне снаге за село односиће се чак и на запослене у индустрији који нису прекидали везу са пољопривредом, а као земљорадници су третирани и неки јавни службеници као, на пример, многи жандарми на селу, општински и државни инспектори, ноћни стражари, службеници и стражари на железници. Чак и службеници и писари у канцеларији, према одлуци Касационог суда из 1923. године, сматрани су земљорадницима ако у свом завичају поседују и мали комад земље.

Забраном узимања зајма на хипотеку малим земљопоседницима је била ограничена кредитна способност, а истовремено је изостала и концентрација земљишта у рукама средњих и великих поседника који би били у могућности да стичу веће приходе и уведу нове напредне аграрне мере. Тако су последице давно постављених и одржаваних закона биле фаталне за продуктивност српске пољопривреде дуже од једног века.

Душко Вуксановић
(Наставак у следећем броју)

АПАТИНСКИ ПЕНЗИОНЕРИ У БАЊИ ВРДНИК ПРЕКО ФОНДА ПИО

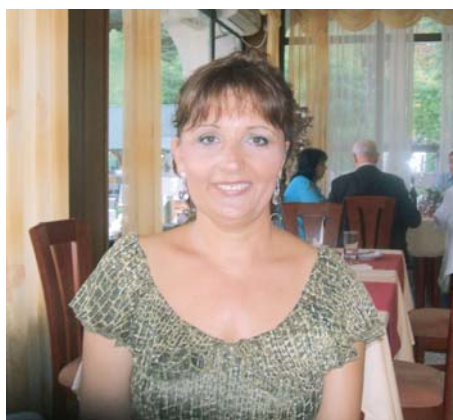
Без грешке у организацији

Фонд у потпуности испуњава своје обавезе и према пензионерима и према РХ центрима и бањама

Познато је да и ове године око десет хиљада пензионера слабијег материјалног стања преко Републичког фонда ПИО користи могућност за бесплатан опоравак и лечење у специјалним болницама и бањама широм Србије. Након расписаног конкурса Фонда ПИО у априлу и ангажовања пензионерских организација, по утврђивању ранг-листа, баке и деке које су се нашле на списковима кренуле су на бесплатан опоравак у бање и лечилишта широм Србије.

Према речима Душанке Арбутина, руководиоца маркетинга у Специјалној болници за рехабилитацију „Термал“ у бањи Врдник, они су прве госте о трошку РФ ПИО добили из Вршца већ првога јуна ове године. Душанка Арбутина је врло задовољна добром пословном сарадњом са Републичким фондом за пензијско и инвалидско осигурање:

– Фонд је одредио да око 800 пензионера, наравно у складу са њиховим индикованим болестима, добије прилику да током 2010. године дође код нас на опоравак и лечење. Започели смо овогодишњу сезону прихватом групе припадника трећег доба из Вршца, који су код нас боравили од 1. до 10. јуна, а затим су и групе упућене преко других филијала долазиле у континуитету. Тренутно у Врднику борави већ осма група по реду, преко Филијале РФ ПИО Сомбор, конкретније, ту је група пензионера из Апатина. Дакле, досад је код нас гостовало 423 пензионера из Војводине, и њихов боравак је протекао без икаквих проблема по било ком

Душанка Арбутина

основу, како са наше, тако и са њихове стране. Сви пензионери који су упућени у бању Врдник на опоравак преко Фонда ПИО, према нашем плану и програму, искористиће то право до 20. новембра. Морам да напоменем да Фонд у потпуности испуњава све своје финансијске обавезе према нама, редован је платиша, и по том питању заиста немамо никаквих замерки – нагласила је Душанка Арбутина.

Пензионери чије трошкове за десетодневно лечење и опоравак сноси Републички фонд ПИО смештени су у Врднику у чистим и уредним објектима, с пуним пансионом. Обезбеђен им је и преглед код лекара специјалисте, који им затим прописује терапију сходно индикованој болести коју имају, а обезбеђен им је и двадесетчетворочасовни надзор стручног медицинског особља – лекара специјалисте и дежурне медицинске сестре. Сама бања, смештена на јужној падини Фрушке горе, на надморској висини од 240 метара, представља оазу мира, тишине и чистог ваздуха.

Нада Грбић и Брана Мачкић, пензионерке из Апатина, које су се опорављале

и одмарале под још топлим септембарским сунцем, биле су презадовољне целокупном организацијом боравака у Врднику преко Фонда ПИО. Са њима смо разговарали током манифестације коју је организовала управа „Термала“ у сарадњи са РТВ Војводине. Наиме, у овом хотелу одвијало се „живо“ снимање ТВ емисије „Додати живот годинама“ у којој су учествовале и госте забављале легенде наше народне музике: Лепа Лукић, Изворинка Милошевић, Анђелка Говедаревић, Боки Милошевић, Милутин Поповић Захар...

Брана Мачкић, пензионерка која је ранијек провела у фабрици чарапа и која са пензијом од 11.000 динара месечно не би могла себи да приушти боравак у бањи, каже:

– Не може бити боље, све је одлично организовано. Лепо су нас дочекали у Врднику, све је чисто и уредно у собама, а приликом терапија медицинско особље је услужно и пријатно, и просто су нас лечили својом љубазношћу. Мени је ова бања посебно пријала пошто сам се опорављала од повреде рамена задобијене у саобраћајној незгоди. Ми гости смо се и сами организовали, па смо правила излете у својој режији по околини и уживали у овој предивној природи која окружује бању.

И Нада Грбић, породични пензионер, која се бори да „растегне“ својих 12.500 динара на цео месец, хвали Фонд ПИО:

– Презадовољни смо организацијом боравака у Врднику у режији Фонда. Од пријава до превоза и прихвата у „Термалу“, све је било беспрекорно, а уз то нисмо потрошили ни динара, чак ни за терапије код љубазног медицинског особља, што је нама веома важно јер су нам пензије мале – каже Нада Грбић.

Мирослав Мектеровић

Врдник

Нада Грбић и Брана Мачкић

У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ 176. КРСТОВДАНСКИ ПАНАЂУР

Вашар је био, а на вашару

Још од давне 1834, указом кнеза Милоша Обреновића одређено је да се сваке године у јесен у Смедеревској Паланци одржи панађур – вашар. На овогодишњи, 176. Крстовдански панађур, одржан крајем септембра, стигло је близу двеста хиљада гостију – посетиоци свих годишта дошли су из читаве Шумадије и других крајева Србије, побратими из Републике Српске, а било је гостију и из Румуније, Аустрије и далеке Боливије. Готово седам дана трајао је вашар на коме је било свега, и то буквално од игле до локомотиве.

Посетиоци су на Крстовданском панађуру могли да купе намештај, посуђе, гардеробу, каце за купус, казане за топљење сланине и за печење ракије... Уз то, добро се јело и пило. Угоститељи из смедеревског краја и многих градова Србије, поред чувеног купуса у земљаном лонцу, испекли су и гостима понудили више од две хиљаде прасића и јагњића, а и попило се... Да све буде веселије побринуле су се познате звезде народне музике.

У склопу Крстовданског вашара одржан је други фестивал балона „киси“ и Куп Србије у балонарству, као и трећа „Јасеничка шареница“.

Поред наступа културно-уметничких друштава из оп-

штине Смедеревска Паланка и других места Србије, у оквиру „Јасеничке шаренице“ одржане су и манифестације: „Водичко прело“, „Главашеви дани“, „Дани азањске погачијаде“, „Дани комбајнера“ и „Дани Ђакове буне“. Циљ ових манифестација био је да се посетиоцима Крстовданског вашара представи стара српска кухиња, народна ношња, ручни радови... С обзиром на то да је Крстовдан дан када се пости, припремана су и посна јела, а сеоске домаћице су на лицу места спремале бућкавце, кифле, крофне, кувалу кукуруз... Било је и ракије ранковаче, али и оне које је испечена од парадајза. Први пут је представљено водичко блато и кисела вода са Водичких извора – познатија као „видовита“ вода, за коју се у народу верује да поправља вид. Поред овога, пчеларско друштво „Јасеница“ организовало је традиционалну изложбу меда.

Овогодишњи вашар обележиле су и разне забавне игре, рингишпили, аутодром за малишане, мноштво животиња. У центру града, код фонтане, уз продају сувенира и накита, све посетиоце су забављали музичари из Боливије. И, тако је био и протечао 176. Крстовдански панађур.

Сл. Костантиновић

ШИПУРИЈАДА У НОВОМ
КОРИТУ КОД КЊАЖЕВЦА

Промоција здраве хране и сеоског туризма

У селу Ново Корито, удаљеном 27 километара од Књажевца, надомак границе са Бугарском, и ове године, четврти пут заредом, одржана је „Шипуријада“, манифестација међународног карактера, која има за циљ популарисање здраве хране из природе. Манифестацију је отворио Саша Игњатовић, директор Туристичке организације „Књажевац“, а поред мештана из књажевачке општине учествовали су и гости из Зајечара, Пирота, Ниша и из Бугарске.

ГОЛУБАЦ: КАД ЦВЕЋЕ ОСВОЈИ ДУШУ

Тридесет пет година са ружама

Колекција Зорице Матић, поред разног баштенског цвећа, броји око 150 врста ружа које воде порекло од садница најпознатијих селекционара из Немачке, Француске, Холандије...

Зорица Матић (66), пензионерка из Клења у долини Пека, обележила је 35 лета од почетка рада на сакупљању колекције ружа. У тако дугом периоду имала је пуно дивних тренутака који су сада само слатке успомене, али на том путу било је и трња.

– Сада моја колекција ружа броји 150 сорти свих типова, и то идентификованих по међународним стандардима. Руже сам куповала у Минхену и доносила их кући, у село. Наравно, има и оних које нисам успела да по лексикону дешифријем и које водим као непознате – каже Зорица.

Ружичњак није тешко пронаћи. Налази се у лепо уређеном дворишту новоизграђене породичне куће. Од осталих кућа с баштама у улици ова се разликује по много чему. Издалека се уочавају живописне боје, а на прилазу се шири неодољив мирис. Сам улаз опасан је густим и масивним жбуновима ружа, а до цен-

тралног места у ружичњаку води уска стаза, оивичена шпалиром минијатурних цветова. После тога улази се у царство мириса, облика и боја.

Наша домаћица за причу је увек расположена, посебно када је у питању ово краљевско цвеће.

– Све је почело пре три и по деценије када сам набавила прве саднице „бакаре“, „глорије деј“ и још неке старе, по-

знате сорте. Од тада сам сваке године из Немачке, где сам била на привременом раду, доносила нове сорте с једним циљем, а то је да створим што богатију збирку у којој ћу уживати и дивити јој се. Дневно проведем око пет сати у башти са мојим ружама које су ми освојиле душу. Када се на једној грани истовремено отвори осам-девет крупних пулоћака, руже не могу никога да оставе равнодушним.

Сада, после толико времена, може се рећи да је Зорица у свом науму успела. Њену колекцију чине сорте које воде порекло од ружа најпознатијих селекционара из Немачке, Француске, Холандије...

Свакој сорти Зорица зна име, главне особине и време када и где је настала. Показује „самарин“, „дамаск“, „фарах диву“, „балерину“, „хокус-покус“, „барон жиром“, „теракоту“ и многе друге, заносног мириса и изгледа који изазива уздахе одушевљења. Када оде у Немачку по пензију, о њеним ружама брину комшинице Божица и Олгица. А поред ове дивоте, Зорица поседује и неколико стабала лимуна са којих убере и по десетак килограма овог лековитог јужног воћа.

Љ. Настасијевић

На бројним штандовима у згради Задружног дома и испред њега изложени производи од шипурака показали су да су мештани прихватили „Шипуријаду“ као привредно-туристичку манифестацију и да су и те како заинтересовани за прераду шипурака у пекмез, вино, ракију, сокове, али и за прераду другог воћа. Посетиоце су највише привукли вино и ликер од шипурака на штанду Љиљане Живковић из Новог Села. Међу изложеним производима могли су да се купе и: сируп од шипурака, дрењина,

и дивљих купина по цени од 200 динара по тегли од једног килограма, пекмез од 300 и ајвар од 150 динара.

Идејни творац, човек који је осмислио ову манифестацију 2007. године је Топлица Игњатовић, академски сликар и вајар, пореклом из овог села, који деценијама живи у Словенији. Игњатовић каже да шипурака у пограничном појасу са Бугарском, који важи за нетакнуту природу, има у изобилију и да се може рећи да је шипурак већ бренд здраве хране са овог подручја. У пропаганд-

не сврхе и ове године су направљени сувенири и беџеви са логом овог воћа. Отворена је и изложба слика Удружења за неговање традиције „Извор“, а изложени су и најбољи појединачни и групни ликовни радови књажевачких ђака.

Проглашени су и најуспешнији појединци ове несвакидашње манифестације, и то у категоријама највећи и најлепши шипурак, најбољи пекмез, најоригиналнији рецепт, најбоље уређен штанд и најбољи литерарни и ликовни рад.

Д. Ђорђевић

СЕДМА СМОТРА ХОРОВА ПЕНЗИОНЕРА ВОЈВОДИНЕ

Певала је и публика

Једанаест хорова са 420 певача приказало је своје умеће. Домаћину Кикинди похвале свих учесника за одличну организацију и гостољубивост

Одавно сала Народног позоришта у Кикинди није на сцени имала више извођача него 2. октобра ове године. Са 420 певача у 11 хорова наступили су ветерани представивши своја достигнућа и умећа на 7. смотри хорова пензионера Војводине. Десет хорова из Покрајине и гостујући из Лесковца одушевили су посетиоце у дупке пуној сали. Манифестацију је отворио Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, а присуствовали су и Радован Темеринац, потпредседник Савеза пензионера Србије, председници пензионерских удружења из општина одакле су хорови, Велинка Накрајкућин, директорка Филијале Фонда ПИО у Кикинди, представници локалне самоуправе и други гости. Дечији хор „Чуперак“ поздравио је ветеране са неколико песама.

Част да први представи свој репертоар припао је хору из Апатина, под диригентском палицом Добриле Новаковић. Потом је хор КУД-а „Пензионер“ из Вршца наступио са хоровањом Антонијом Пешић, уз музичку пратњу Јулијане Молнар (клавир) и Сање Попов (хармоника). Хором „Романтичари са Бегеја“ из Зрењанина дириговао је Бранислав Гагић, а хором КУД-а пензионера „Исидор Бајић“ из Новог Сада Јован Травица.

Илона Видаковић руководила је хором из Сомбора, а Светлана Грбић хором пензионера „Сремац“ из Сремске Митровице. Градским хором пензионера из Суботице дириговала је Диана Мишколци.

Хор домаћина

Хор „Јесен живота“ из Шида предводио је Драгана Пандић, а хор и оркестар „Златна јесен“ из Панчева припремили су диригент Никола Вукадиновић и уметнички руководилац Невена Малушевић. Хор домаћина „Сунчана јесен“ представио је свој репертоар под диригентском палицом Зорице Француски, уз музичку

пратњу Иштвана Карачоњија (виолина) и Томислава Грастића (хармоника). Гости лесковачког Удружења пензионера – женска група „Невен“ у пратњи Јакова Митића, некадашње „прве хармонике Србије“, са диригентом С. Толићем, употребили су ову смотру хорске музике, која нема такмичарски карактер, али је полетна попут оних на којима се учесници надмећу за гласове жирија и публике.

Публика је, ипак, нашла начин да вреднује квалитетан програм. Она је аплаудирајући, разгалањена, многе песме отпевала заједно са хоровама. Након приредбе, једнодушна је оцена учесника да су Кикиндјани одлично организовали смотру и указали пуно гостопримство гостима. Већина је сагласна са песмом коју је кикиндски хор отпевао на расстанку – „Кикинда је лепа варош“, и желе да се поново нађу у овом граду и неким другим поводом.

Дружење ветерана хорског певања настављено је у хотелу „Нарвик“, а успеху смотре допринели су и: Савез пензионера Војводине, Скупштина општине Кикинда, фабрика колача „Банини“, цвећара „Ружа“, Народно позориште и ОШ „Вук Караџић“, где је учесницима приређен дочек.

С. Завишић

Романтичари са Бегеја – хор са оркестром

Тоалета примерена великом догађају – хор из Шида

Панчевачка Златна јесен подигла је публику на ноге

ПИРОТ

Пензионери „Тигра“ у манастиру Рила

Крајем септембра пензионери пиротског „Тигра“ организовали су једнодневни излет до манастира Рила и Благојевграда у суседној Бугарској. Ово је један од најстаријих бугарских манастира и његово постојање се спомиње први пут почетком XIV века. Манастир је више пута рушен и обнављан а налази се 122 километра од Софије и 10 км од Благојевграда. Манастирски конак има 99 соба, а у најбоље време овде је радило и по пет хиљада људи – ратари, овчари, козари, пчелари, повртари итд.

Пиротски пензионери су били очарани лепотом манастира Рила, а затим су обишли и Благојевград. Уз ручак и разгледање Аква парка начињени су и заједнички снимци за успомену са овог излета. Затим су пензионери „Тигра“ направили паузу и у Софији, а након повратка кући остао је још један заједнички дан за трајно сећање до скорог виђења на неком новом сусрету.

М. А.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Пехар шахистима из Београда

У склопу обележавања Међународног дана глувих и наглувих, Општинска организација из Смедеревске Паланке, уз финансијску помоћ Министарства рада и социјалне политике – Сектора за заштиту особа са инвалидитетом, организовала је Пети меморијални шаховски турнир „Гајић – Аврамовић“.

Турнир је приређен у знак сећања на Ранка Гајића, првог плаћеног секретара (и великог заљубљеника игре на 64 црно-бела поља), и Радојицу Аврамовића, дугогодишњег играча и капитена шаховске екипе Општинске организације глувих и наглувих Смедеревске Паланке, а поред домаћина учествовали су и шахисти из Београда и Крагујевца. Прво место освојили су шахисти ГОГ Београда, друго МОГН Крагујевца, а треће ООГН Смедеревске Паланке.

Меморијални турнир, који је одржан у просторијама Општинске организације пензионера, отворила је и уручила пехаре и награде Ранкова супруга, Миленија Гајић. Награде је даривала Гордана Петковић, кћерка Ранка Гајића.

Сл. К.

АПАТИН

Отворена врата

Поводом 1. октобра – међународног дана посвећеног старијим особама, у Дому за старе и пензионере у Апатину одржана је манифестација Дани отворених врата.

У оквиру ових дана организована је изложба радова корисника установе, а медицински радници су мерили притисак и ниво шећера у крви свима који су то желели. Циљ ове манифестације био је да се најшира јавност упозна са радом установе за старе у Апатину и са напорима који се улажу у циљу побољшања квалитета живота корисника који су ту смештени. Наша земља спада међу државе са највећим бројем старијих особа у свету и због тога брига о њима добија све већи значај у свим стратешким документима социјалне политике.

И. М.

ЉУБОВИЈА

Угаљ на рате

Уз помоћ Организације пензионера у Љубовији, а посредством рудника угља „Колубара“, пензионери из овог краја обезбедили су по повољним условима више од 400 тона угља за огрев. По договору, цена угља се, зависно од квалитета и услова испоруке, кретала од 4.400 до 8.400 динара по тони.

Према речима Милисаве Ђокића, председника љубовијске пензионерске организације, угаљ је пензионерима допремљен до кућног прага, а платиће га у пет месечних рата. Пензионери из Љубовије ће по повољним ценама моћи да набаве и зимницу.

М. М.

ТРСТЕНИК

Гран при за КУД Прва петолетка

Чланови КУД „Прва петолетка“ са делом руководства и кореографима учествовали су на Међународном фестивалу фолклора у Кирковграду, где су у конкуренцији више од 600 учесника освојили престижни „Гран при“. По речима Жике Јаковљевића, члана руководства КУД-а, осим нашег на фестивалу су учествовала и културно-уметничка друштва из Молдавије, Русије, Чешке, Немачке и других земаља. Трстеничани су били изузетно лепо примљени, а и они су оставили добар утисак. Јаковљевић је тим поводом захвалио домаћинима Украјинцима, као и спонзорима нашег ансамбла – општини Трстеник, ЖК „Прва петолетка“, ЈКСП „Комстан“, Ауто-мото друштву Трстеник и предузећу „Нова Слога“. После краћег одмора фолклорци „Прве петолетке“ ће и пред својим суграђанима представити кореографије са којима су тријумфовали на фестивалу у Кирковграду. **Д. И.**

АЛЕКСИНАЦ

Обележен дан старих

Поводом Међународног дана старих, у сарадњи са патронажном службом Здравственог центра, Црвени крст Алексинца је организовао бесплатно мерење крвног притиска. Акција је одржана у просторијама Удружења пензионера општине, а сви старији Алексинчани који су дошли да провере крвни притисак уједно су могли да се информишу и о активностима које организује Црвени крст у циљу пружања помоћи старим и немоћним лицима.

Истим поводом, у селу Бовну свечано је отворен клуб Месне организације пензионера, где ће чланови моћи да се друже, да прочитају новине или одиграју партију шаха или карата. **С. И.**

КРАГУЈЕВАЦ

Дан без аутомобила

Међународни дан без аутомобила, 22. септембар, обележен је и у Крагујевцу низом пригодних програма и манифестација под називом „Eco street party“, организованим у Главној улици која је тог дана била затворена за саобраћај.

Најпре је организовано такмичење у рециклажи за децу, а потом и маскенбал на тему екологије и заштите животне средине. Поред акције добровољног давања крви, организована је промоција спортова, такмичење у брзом конзумирању безалкохолних пића и компјутерским играма, модна ревија, такмичење у караокама, као и „Песак журка“, која подразумева возњу дечијих аутомобила. Представљање Прихватилишта за животиње такође је била једна од запаженијих акција.

Програм обележавања Међународног дана без аутомобила осмислило је Удружење младих ентузијаста из Крагујевца и Парламент Прве крагујевачке гимназије. Акција је имала и велики еколошки значај јер је један од њених циљева био да се грађанима покаже да радни дан може да се проведе и без аутомобила. **М. С.**

После седам-осам година по свему судећи се обнављају везе између пензионера Борова и Шапца. Педесетак ветерана из Борова недавно боравило у овом мачванском граду. Домаћини су за госте обезбедили обилазак Библиотеке, Музеја, Старог града и одлазак на вашар.

Дочек је приређен у локалном Клубу пензионера што је била прилика да Милица Попадић, председник организације пензионера Борова, и Милорад Теодосић, председник Градског удружења пензионера Шапца, размене поздраве и поклоне који ће подсећати на обновљено пријатељство. А да су пензионери Борова најозбиљније схватили ово и наредна дружења доказује и податак да је са њима дошао и Раде Босић, градоначелник овог града. Дружење гостију из Борова и домаћина завршено је у шабачком хотелу „Двор“ уз свечани ручак, музику, песму и игру. **Б. Р.**

СТОПАЊА

Дани поврћа у хуманитарне сврхе

У Стопањи код Трстеника успешно је спроведена у дело идеја откупа поврћа од произвођача и његово усмеравање у хуманитарне сврхе. Организатори манифестације под називом „Дани поврћа“ били су општина Трстеник и МЗ Стопања, а финансијску подршку пружило је Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде.

На овај начин је прикупљено више од две тоне разног поврћа. Највеће количине су подељене манастирима Овчарско-кабларске клисуре који немају сопствене обрадиве површине, као и манастиру Света Петка код Параћина у коме се налази Центар за негу деце ометене у развоју и оболеле од пареплегије. Количина од 700 кг подељена је социјално угроженим породицама из трстеничке општине, а списак приоритета сачинио је тим Центра за социјални рад у овом граду. Председник МЗ Стопања, Јовица Савић, захвалио је Министарству пољопривреде, општини Трстеник и њеном председнику Стевану Ђаковићу на издвојеним новчаним средствима којима је купљено поврће, као и директору Центра за социјални рад, Драгојлу Минићу, на помоћи да се збрину најугроженија домаћинства у трстеничкој општини.

Д. И.

ДЕБРЦ

Најзаслужнијима – захвалнице

У реновираном Клубу пензионера у Дебрцу, у присуству председника Општинске организације пензионера Владимирци, Мирка Лазаревића, и члана Главног одбора ПУПС-а, Миће Суботића, „први пензионер“ овог места, Душан Жијић, уручио је захвалнице најзаслужнијим члановима Месне организације пензионера који су дали посебан допринос „умивању“ најомљенијег састајалишта житеља овог краја.

Захвалнице су добили: Јованка Ђорђевић из Новог Села и Љиљана Петровић, Обрад Рисојевић и Јордан Весић из Дебрца. Признање је уручено и Златомиру Ђурићу, вишегодишњем дописнику „Гласа осигураника“ из владимирачке општине, за свестрано и објективно информисање о деловању месне организације пензионера. У име награђених захвалила је увек агилна Љиљана Петровић.

З. Ђ.

ИВАЊИЦА

Нису их заборавили

После готово две деценије, ЈП „Србијашуме – ШГ Голија“ у Ивањици организовало је сусрет са својим пензионерима које је јако обрадовао овај поступак њиховог некадашњег колектива. Десетак пензионера било је дирнуто сазнањем да их колеге нису заборавиле, а посебно су се одушевили тиме што им је фирма омогућила да посете места на Голији где су провели радни век.

О трошку предузећа, између осталог, обишли су Тичар језеро, Голијску реку, Дајића брдо, Јанков камен и Одвраћеницу и били су задовољни што данас до свих тих места воде путеви. Некада се на Голију могло само пешице, а садашњи пензионери су међу првима радили на изградњи саобраћајница којих готово да није било на овој планини. Радило се углавном ручно све док педесетих година прошлог века нису стигли булдожери.

М. П.

ЖИТОРАЂА

Посетили Авалу

Пензионери из Житорађе први су из Топлице посетили авалски торањ након његовог пуштања у рад.

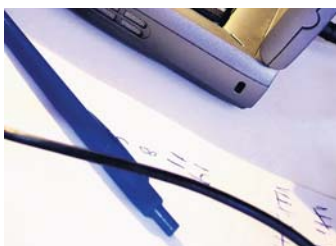
Према речима председника житорађских пензионера, Томе Ристића, жеља да се види обновљени торањ брзо је услишена, па је више од педесет чланова обишло ово знамење.

Житорађски пензионери су иначе испунили овогодишњи план излета посетом Жупском Александровцу у време Жупске бербе. Осим тога, ове године су посетили Сијаринску и Пролом бању и Јагодину.

– План је у потпуности реализован, а наредне године планирамо да обиђемо још више места – саопштио је Ристић.

Ж. Д.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Код мене не долазе

Често пишете о томе како старе, болесне и усамљене људе посећују неке геронто домаћнице: набаве им намирнице и друге потребне ствари, скувају им нешто за ручак, поседе са њима или иду да прошетају. Читам и о томе како неке организације пензионера, па и ова у мом граду, посећују повремено старе и оболеле и доносе им понешто од потрепштине. Морам да кажем да ја имам 85 година и да код мене баш нико не долази, ни те домаћнице, ни колеге пензионери, а камоли да ми неко нешто донесе. Једном сам питала жену која тако обилази старије по кућама зашто никад не сврати код мене, а она ми је одговорила да нисам њена колегиница. Добро, ја сам била обична радница, нисам радила са њима у канцеларијама, али какве то сад везе има кад смо све у пензији, и бивше раднице и чиновнице. Нема смисла да нас у пензији деле и обилазе само своје као да ми немамо потребу да нам под старе дане неко дође, макар само да нас обиђе ако ништа друго.

Надам се да ће неко да прочита ово моје писмо у нашем листу и да ће можда нешто да се промени кад је реч о кућним посетама нама старима.

Марија Стојановић,
Дунавска 1/5, Зајечар

РЕДАКЦИЈА: Поштована госпођо Стојановић, да би вас посећивала геронтодомаћица морате да се пријавите за ту врсту услуге преко центра за социјални рад у свом граду. Проверили смо и сазнали да и у Зајечару постоје услуге геронтодомаћица које долазе два-три пута недељно, набављају, скувају, прошетају са Вама, а та услуга се минимално наплаћује. Што се тиче обилазака Ваших из пензионерске организације, једино можемо да вам помогнемо тако што ћемо да објавимо ово писмо са Вашом адресом да би га неко од њих прочитао па Вас, евентуално, уврстио међу оне које обилазе.

Некад и сад

Полагање стручних испита

Равнатељство Средишњег уреда за осигурање радника донело је нови правилник о полагању стручних испита. Министарство социјалне политике и народног здравља одредило је центре где се имаду одржавати испити: Нови Сад са Петровградом, Загреб са Карловцем, Љубљану, Ниш, Скопље, Осијек, Суботицу са Сомбором, Сарајево са Тузлом, Дубровник, Бањалуку, Сплит, Београд и Сушак.

Полагање испита започело је 22. фебруара 1937. у Новом Саду. Стручне испите полагало је 203 службеника. Испит није положило 9 службеника.

(Извештај о пословању за 1936. годину, 1937, Загреб)

Обуке у Фонду ПИО

За запослене у Фонду за пензијско и инвалидско осигурање од 18. октобра почињу обуке. Овим пројектом који има за циљ да унапреди пословање Фонда биће обухваћено чак 2.500 полазника. Запослени ће подићи ниво својих знања, али стећи и нове вештине. За реализацију тренинга запослених изабране су консултантске куће КПМГ д.о.о. Београд и КПМГ Бугарска ООД. Да би се пројекат успешно одвијао оформљена је и Радна група за рад са консултантима. Обуке за запослене одржавају се у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу.

Ј. О.

Доприноси па пензија

? Миљко Дуњић – Лучани: Рођен сам 20. 1. 1957. године, напунио сам 53 године живота па Вас питам да ли имам или када стичем право на старосну пензију, с обзиром да сам у фирми „Милан Благојевић“ радио на радном месту са бенефицираним стажом у периоду од 18. 12. 1979. до 4. 5. 1997. године са увећањем 12/16 и у периоду од 5. 5. 1997. до 9. 7. 2008. године са увећањем 12/14 у истој фирми. Иначе сам био у сталном радном односу од 10. 10. 1978. до 1. 3. 2010. године, када сам остао без посла.

Одговор: Код Вас је највећи проблем што предузеће у ком сте радили није уплатило доприносе за стаж са увећањем трајањем од 1997. до 2001. године. Саветујемо Вам да поднесете захтев за признавање права на старосну пензију надлежној филијали ПИО. Паралелно са поступком за утврђивање права на старосну пензију настојте да послодавац измири неуплаћене доприносе. У случају упла-

те доприноса, по прописима који су још на снази, требало би да Вам се снизи старосна граница за 11 година, што би Вам омогућило одлазак у старосну пензију, јер је за то потребно да ове године имате 64,5 година живота. Како сте Ви рођени у јануару, са потребним снижењем старосне границе испунили бисте услов за пензију у јулу ове године. Инсистирајте на уплати доприноса.

Право на сразмерну пензију

? Добра Топаловић – Београд: Имам 18 година стажа у БиХ (до рата) и седам година стажа у Србији, од 1993. до 2000. године. Да ли ја као босански држављанин могу поднети захтев за старосну пензију у Србији, да би ми се објединио босански и србијански стаж? У ПИО у Сарајеву су ми рекли да ако поднесем захтев у Босни, могу да добијем само босански део, а да захтев за обједињени стаж подносим у земљи где ми је било последње запослење, тј. Србији. Молим вас да ми одговорите је ли то тачно, односно да ли имам право на пензију за седам година радног стажа у Србији иако немам српско држављанство.

Одговор: Вероватно сте погрешно разумели објашњење у Фонду ПИО у БиХ, тј. тачно је да тамо можете добити само део пензије на основу стажа из БиХ, али ако имате пребивалиште у БиХ и поднесете захтев за признавање права на пензију тамо, њихов Фонд по службеној дужности о томе обавештава Фонд ПИО у Србији и покреће поступак за добијање пензије из Србије

на основу стажа у Србији. За то је довољно да имате преко 12 месеци стажа осигурања и довољан број година живота. Ове године за осигурања жену довољно је да имате 59,5 година живота и преко 17 година укупног стажа, да бисте на основу Ваших седам година у Србији добили сразмерни део старосне пензије. При том је потпуно небитно чије држављанство имате.

Дуплиран стаж

? Анчица Жикић – Градсково: Од 1. 1. 1986. до 31. 12. 2007. године редовно сам уплаћивала доприносе по основу пољопривреде, о чему имам доказ Пореске управе, тако да имам уплаћених 22 године пољопривредног осигурања и преко 60 година старости и сматрам да сам испунила услове за стицање права на пољопривредну пензију. Међутим, у Филијали Зајечар сам инфор-

ВИ ПИТАТЕ
„ГЛАС
ОСИГУРАНИКА“
ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

мисана да немам право због упоредног дуплог стажа јер сам 4. 8. 1986. године почела да радим као чистачица два сата дневно, у сталном радном односу. Када сам 1990. године хтела да се одјавим са пољопривредног осигурања, рекли су ми да не могу јер радни однос од два сата дневно није довољан за одјаву с пољопривредног осигурања. Морала сам и даље да плаћам, а ишао ми је и стаж по основу радног односа. Молим Вас за помоћ како да остварим право на пољопривредну пензију.

Одговор: Ви свакако испуњавате услове за старосну пензију, те нема сметње да поднесете захтев надлежној Филијали Зајечар. Приликом признавања права на пензију свакако неће моћи истовремено да се призна стаж у запослењу паралелно са стажом уплаћеним за бављење пољопривредом. Проблем не би требало да постоји до 2003. године јер заиста није могуће утврдити у стаж рад краћи од 1/3 радног времена. То практично значи да ће Вам се до 2003. године утврдити стаж који сте уплаћивали као пољопривредник.

Од 2003. године радно време више није пресудан фактор за признавање радног стажа, већ зарада и плаћени доприноси. Како Ваша зарада прелази износ најниже зараде од 1. 1. 2003. године, регистрована је зарада за свих 12 месеци, тј. за целе календарске године, све до сада. То значи да од 1. 1. 2003. године Ви постајете осигураник запослени и престајете да будете осигураник пољопривредник. Од тренутка када сте постали осигураник запослени имаћете право на повраћај уплаћених доприноса по основу пољопривредног осигурања.

Породична пензија

? Марина Пајовић – Јагодина: Моја мајка је у тренутку смрти мога оца (2010. год.) имала 50 година и три месеца старости. Да ли постоји временски законски рок до када треба предати захтев за породичну пензију? Да ли она може да прекине радни однос, рецимо, 2012. године, па да тада добије породичну пензију? Ако, на пример, закон за 2012. годину каже да жена у тренутку смрти треба да има 51 годину живота – по закону из које године ће се гледати критеријум, године смрти или текуће?

Одговор: Према предлогу измена и допуна Закона о ПИО, и за остваривање права на породичну пензију удове подиже се старосна граница од 2012. године, и то за шест месеци по години. То практично значи да за Вашу мајку неће бити проблема да оствари право на породичну пензију, ни сада ни

убудуће, јер испуњава законске услове. С обзиром на то да је у моменту смрти супруга имала преко 45 година живота, по новим прописима неће изгубити право на породичну пензију. Захтев за остваривање права на породичну пензију Ваша мајка може да поднесе када то њој буде одговарало.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ТАЈАНСТВЕНО	ЗМИЈА ОТРОВНИЦА	ЕНГЛЕСКИ ФИЛОЛОГ, ВАЛТЕР	ШПАНСКИ ШАХИСТА, РОМАН	ПЕРСИЈАНАЦ	МЕСТО КОД УЛИЦИЊА	СКАКАОНИЦЕ
ВРСТА МИРИШЉАВЕ СМОЛЕ							
КОРАК НАПРЕД							
ОПРУГА							
БРОД ПОТОНУО 1912. ГОДИНЕ							
НАРОДНИ ИЗРАЗ ЗА ЗМИЈСКИ ОТРОВ			НАРОДНИ МАГАЗИН				
ИМЕ ГЛУМЦА НОРИСА			ОКОВРАТНИК	МЕЂ. ОЗНАКА КАЛОРИЈЕ			
ОЗНАКА ЗА АЗОТ		ИНИЦ. ГЛУМ. ЈЕЖИНЕ СУМА, ЗБИР (МН.)		ТЕНИСЕРКА, ЈЕЛЕНА		ОЗНАКА ЗА НИШ СТАРИЈИ ЧЛАН КЛУБА	
СЛАТКА ШУМСКА ПАПРАТ						30. СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ ЗАПАРА, ОМОРИНА	
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КРИВЉА, КРИВИЦА	ЈЕДНОЦИФ- РЕНИ БРОЈ					
ВРСТА ДЕЧИЈЕ ИГРЕ							
ОЗНАКА ЕГИПТА			МАКЕДОНСКА ЧИПКА				ПОЛУОСТРВО У ХРВАТскоЈ
ИЗВОЂАЧ СЕРВИСА (МН.)			ПЛАНИНА У СРБИЈИ				
ОЗНАКА ЗА ТЕМПО		ГЛУМАЦ, РОЈ					
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	МЕСТО У ВОЈВОДИНИ ОПЕРСКА ПЕВ. МАРИЈА	ПОЉСКА КУЋИЦА			ИНИЦ. ТЕСЛЕ	ОКРУГЛА ПЛОЧА, ДИСК	
ДОМАЋА ЖИВОТИЊА				УДУБЉЕЊЕ ЛЕДЊАКА			
ИМЕ ГЛУМЦА ПАЋИНА			ОЗНАКА КОТОРА	СПОЉНИ ДЕО ТЕЛА		ПРВО СЛОВО	
ВРСТА ПЕСНИЧКОГ УКРАСА			КРАДЉИВАЦ			ВРСТА ПАПАГАЈА	УЗВИК ТЕРАЊА ПЕРНАТЕ ЖИВИНЕ
ДЕО СТОНЕ ЛАМПЕ (МН.)							
ВРСТА ЈЕЛА							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: проштац, рептили, Истатов, сто, ови, тока, ил, ар, нп, и, напори, Итали, у, шеридат, трасати, е, Дивац, со, Има, о, Китај, Дастин, лм, Асир, обале, и, Мали, ев, аријета, Кинарос.

Миленко Косановић

Доскоци

Код нас је закон улице јачи од свих осталих закона.
Кад год седнемо за преговарачки сто, ми нешто изгубимо.
 Прочитао сам демократију. Бољу комедију нисам читао.
Удружили смо снаге. И пребили противничке навијаче!
 Сламарица је била и остала најсигурнија српска банка.
Кад смо се окренули животу, доживели смо пораз.
 Демократија ми лежи на срцу. Зато имам здравствених проблема.
Скрнули смо с пута. Натерала нас је велика нужда.
 Немамо проблема са запосленима. Свима смо дали пашоше у руке.

Раде Ђерговић

Лековите мисли

„Мацина трава” јача апетит. Таман посла, јак апетит поред слабе пензије!
 Будућност нам је у властитим рукама. Много незгодно. Треба да се засучу рукави.
Наш дух за пословност још је затворен у боци.
 Домаћа памет је као добра инвестиција. Штеди девизе.
За разлику од нас, наша малина је већ одавно у Европи.
 Со нам је остала иста, али се погача нешто истањила.
Живимо као на филму. Све зависи од монтаже.
 Кључна питања не треба стављати под кључ.

Душан Старчевић

Брана Николић

Да ли сте знали ...

... да смех снижава хормон стреса и оја-чава имунолошки систем?

... да се најлепше и најскупље цвеће купује за рођење бебе?

... да се за рођендане такође поклања скупо-цено цвеће, али највише три цвета?

... да се цвеће никада не носи у службене посету, а да се оно у саксијама поклања само познатим особама?

... да је највиша трава на свету бамбус? Он може да порасте и до 40 метара.

... да се просечан Американац током живота пресели у нови стан или кућу једанест пута?

... да су највећи новчићи на свету били прављени од бакра, да су били дугачки један, широки пола метра, тешки 40 килограма и вредни 2.500 америчких долара? Ови новчићи су се користили на Аљасци око 1850. године.

... да је једина жена која се икад појавила на некој новчаници долара била Марта

Вашингтон, жена Џорџа Вашингтона?

... да је Лас Вегас град са највише хотелских соба на свету?

... да у Лас Вегасу казина немају сатове да би играчи изгубили појам о времену и препустили се чарима игара на срећу?

... да се верује да је лик Микија Мауса најраспрострањенији у свету јер се налази на више од 7.500 различитих артикала?

... да се за куповину одеће, модних детаља и украса, кућица и осталих предмета намењених лутки Барби годишње у свету потроши више од милијарду долара?

... да је Клинт Иствуд написао мноштво песама за филмове у којима је глумио, а неке је и сам отпевао?

... да је један од првих филмова Бреда Пита – „Тамна страна сунца“ режирао наш режисер Божидар Николић?

Игњат Гатапо

Молим за реч

Схватио сам шта значи туристички бум. Трећег дана на мору експлодирани су ми џепови.

Многе одлуке су отишле мачку о реп. Људи, где да нађемо толике мачоре.

Влада је саопштила да смо избегли последице кризе, али схватио сам да то говори само у своје име.

Не морамо инфлацију да сведемо на нулу. Само да не оде на две нуле.

Нема разлике између орлова и тајкуна. И једни и други су грабљивице.

Отишао сам на одмор на Закинтос и вратио се безкинтос.

Наши најшколованији младићи и девој-

ке одлазе у иностранство. То је наша брига за дијаспору.

Пензије замрзнуте, Делта отворила хладњачу у Челареву, фудбалски селектор Антић дуго био на леду. Да ли смо се ми то вратили у ледено доба?

У Београду су гостовали Бечки дечааци, мада су у Србији много популарније бечке шницле.

Псима луталицама је лакше него нама који лутамо тражећи посао. Они бар могу да уједу.

Ако је тачно да се ствари скупљају у прању, Србија се последњих година много купала.

Дејан Патаковић

Мудре мисли

Живот нам враћа само оно што ми другима дајемо.

Чудно је како је мало потребно да будемо срећни и још чудније како нам често баш то мало недостаје.

Преварити се у једној великој нади није срамота. Сама чињеница да је таква нада могла да постоји вреди толико да није сувише скупо плаћена једним разочарањем, па ма како тешко оно било.

Рана која се крије споро и тешко зацељује.

Ко чини добро, од њега се још више добра очекује.

Оно што је најлепше на искреној и дубокој љубави на којој је све лепо, то је да у односу према ономе кога волимо ниједна наша мана не долази до израза. Много шта што је зло у нама ишчезава, а оно што је добро уостручује се.

Није најгоре што све пролази, него што ми не можемо и не унемо да се помиримо са том простом и неизбежном чињеницом.

Животна снага једног човека мери се, поред осталог, и његовом способношћу заборављања.

Чим можемо неком човеку да кажемо јасно и отворено да нас је увредио и да наведемо посве одређено чиме је то и када учинио, то значи да смо му увреду опростили или смо спремни да то учинимо. Мука је док увреду носимо ђутке у себи.

Нису сви људи тако рђави као што то рђав човек мисли.

Толико је било у животу ствари којих смо се бојали. А није требало. Требало је живети.

Треба издржати до краја, са осмејком стјуардесе која зна да на авиону нешто није у реду.

Иво Андрић